UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Secu[n]da, an ius percipiendi [et] soluendi decimas tollatur r[ati]one te[m]poris? Sol. sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

poꝝ, trituratores areaꝝ diurna mercede accepta ꝓueniētes fruct⁹ dn̄is reliquūt. Uos ergo recepta[a] mercede veſtri opis in quotidianis oblatiōibus et alijs obſequijs que pro ſpūalib⁹ q̄ a vobis accipiunt, quotidie deferunt: ꝓuenientes fruct⁹ decimationū ⁊ primitiarum nobis relinquite.

Itē precepit dn̄s diſcipulis ſuis vt comederent ⁊ biberēt ea q̄ apd̄ auditores ſuos erāt ſ ꝫ nō iuſſit eis vt dn̄os de domib⁹ ſuis eijcerēt, ⁊ reb⁹ ſuis ſpoliarēt. nō facile inuenietis q̄ tales hoſpites libēter ſuſcipiat. Mus in pera, ignis in ſinu[b], ſerpēs i gremio, male ſuos remunerant hoſpites. Ūn̄ in ꝓuerbijs dr̄. Qui ſerpētē i ſinu ſuo nutrit, ꝑcutiet ab eo. Tales iueniatꝫ vobis[c] hoſpites, q̄les nobis eē vultis. Nō ſufficit vobis edere ⁊ bibere q̄ in domo nr̄a ſūt, dū quotidianos fruct⁹ oblationū ꝑcipitꝫ ex q̄b⁹ victū ⁊ veſtitū habeatꝫ q̄b⁹ cū aplo debetis eē cōtēti ſ ꝫ nō vultis, q ꝛ ei⁹ imitatores nō eſtis: ſ ꝫ poti⁹ nos d̄ domo nr̄a expellere, ⁊ reb⁹ nr̄is nos penit⁹ expoliare ꝯtēditis, dū nec etiā coꝝ decimatiōes nobis relinq̄re vultꝫ. Ut aūt vniuerſalr̄ oīa colligant, cūcta q̄ ꝑ vobis īducta ſūt, ſiue de laborante agricola, ſiue de eo q̄ ſuis ſtipendijs nō militat, ad hūc articulū deferim⁹, vt fructū vr̄i opis quē a deo recipe cōtenditis, in oblationibus ⁊ q̄tidianis obſequijs iſtoꝝ recipiatꝫ: decimationes v̄o eoꝝ q̄ nobꝫ debēt, [d]tactas nobꝫ relinq̄te: ne dū q̄ritis vſurpare qd̄ vr̄ꝫ nō ē, iuſta aīaduerſiōe etiā illud cogamini amittē qd̄ vobis aliq̄ mō videbat̄ ꝯpetē

Qꝫ aūt he d̄cimatiōes nullo iure vobꝫ debeant, facile ꝓbabim⁹. d ꝛ ei i q̄dā cōcilio. Si q̄s laic⁹[b] vl̄ cleric⁹ ſiue vtriuſq ꝫ ſex⁹ ꝑſona ꝓprietatꝫ ſue loca ⁊c̄. ſicut i eodē cap. i cā monachoꝝ notata iueniunt. Si ergo laic⁹ vel cleric⁹ vel q̄libet ꝑſona loca ſue ꝓprietatis vēdens aut donās, ꝓuētū decimationū ab eccl̄ia cui legitie aſſignat⁹ eſt, nullo mō poteſt abſtrahere: nec iſti de dioceſi ad dioceſim trāſeuntes, decimas ſuoꝝ p̄dioꝝ, q̄ intra terminos nr̄e parochie ꝯtinent, nobis auferre poſſunt. Quātum em̄ ad ius percipiēdarū decimarum attinet, idem eſt poſſeſſorem de dioceſi ad dioceſim trāſire, quod poſſeſſionem de dioceſano ad dioceſanum transferre.

Queſtio.ij.

AD hec [‡]decimatiōes iſte etſi iure vobis debētur (vt aſſeritꝫ[e]) tn̄ tricennalis[f] obiectio

tur. ff. quod vi aut clam. l. ſemper. §. j.

a Recepta. i. ſi deberetis recipere aliquid, deberetis tm̄ mercedem recipere: vnde nō cōfiterentur ꝙ aliquid recipere deberent. ex̄ de teſti. ex tenore.

b In ſinu. hec v̄ba habes ex̄ de iude. ⁊ ſi iudeos.

c Uobis. Sic xxv. q. ij. ſic decet. ſimile. xj. q. iij. priuilegiū. ⁊ ex̄ de ſimo. quia. in fi.

d Laicus. Ut xvj. q. j. ſi q̄s laic⁹.

AD hec decimationes. Hec. q. diuidit in xij. ptes. In p̄ma querit vtrū p̄ſcriptione tollant decime: ⁊ ꝓbat ꝙ ſic ꝑ ca. ſeq. Scd̄a ibi Nūc autē. Tertia ibi: Unaq̄q ꝫ. quarta ibi: Qd̄ de libero. Quita ibi: Qr ergo. Sexta ibi: Oblatiōes. Septima ibi: Item q̄rit. Octaua ibi: Quib⁹ pctā. Nona ibi: De obſeruatione. Decia ibi: Lugere. Undecima ibi: De mortuis. Duodecia ibi: De his aūt. Jo. de fan.

ꝓuer. vj. b.

Caſus. Hic intitulat̄. ij. q. qua q̄ritur an p̄ſcriptione tpis ius ꝑcipiendi decimas, ⁊ ius funerādi tollat̄. ⁊ r̄n̄det ꝙ ſic q̄dragenaria p̄ſcriptione vt. j. xvj. q. iiij. noluimus. olim tamē preſcriptio currebat tricēnalis: vt. j. c. j. ⁊ cōtinet hec qō duos articl̄os. Primus eſt circa ius decimādi: vt i hoc. §. Scd̄s circa ius funerādi: vt. j. eo. §. quō. Rn̄dēt ergo rei in hoc primo articulo ꝙ licꝫ iure territorij priori eccleſie decime ſint perſoluēde, tn̄ a ſua actione excludit̄ prior eccleſia tricenaria vel quadragenaria preſcriptione. et ad hoc inducit ſeq. ca. Ad hec. i. contra hec: vel preter hec.

e Ut aſſeritis. Hic de vna exceptione tranſitur ad aliam. Si q̄s em̄ ſuccubuerit in vna exceptiōe, trāſire ad aliā pōt: et etiā ad cōtrariā trāſire pōt: vt ex̄ de preſcrip. auditis. ff. de excep. nemo. ſil̄r de vna actione pōt tranſire ad contrariā qui in vna ſuccubuit: vt ex̄ de iudi. examinata. ⁊. C. de inoffi. teſt. cōtra maiores. ⁊. ff. de euic. minor. Sed q̄d ſi iurauit ꝙ oēs exceptiones ꝓponeret intra certū terminū? non videt̄ ꝙ poſſit vnā poſt aliā ꝓponere: vt ex̄ de excep. paſtoralis. Nā etiā q̄ vnā exceptionem ꝓpoſuit: ſi poſtmodū cū in illa ſuccubuit vult aliam ꝓponere: d ꝫ hoc facere intra terminū prefixum: vt inſtitu. de excu. tu. §. qui autem. Ad hoc dico ꝙ ſi alicui cōpeterent plures exceptiones q̄ nō ſunt ꝯtrarie: in eo caſu ſi intra prefixū terminum nō ꝓponit oēs exceptiōes: ſi in vna ſuccubuit, nō audit̄ in altera et ſic intelligit̄ inſtit. de excu. tu. §. qui aūt. ⁊ ex̄ de excep̄t. paſtoralis. ſi aūt ſunt ꝯrie, vt ſi primo dixit ſe exēptū: tunc l ꝫ ſuccubuerit, nihilominus poſt tp̄s prefixum pōt aliā ꝓponere: vt. C. de inoff. teſta. l. ꝯtra maiores. S ꝫ in actionibus ita eſt dicēdū, ꝙ ſi alicui competebāt plures actiones, ⁊ poterat eligere qua vellet agere: eligēdo vnam ſi i illa ſuccubuerit, nō poterit [†]tranſire ad aliā: vt. ff. de tribu. qd̄ in heredē. §. eligere. Itē q̄ negat ſe aliq̄d debere: ſi vicat̄, poteſt adhuc alia exceptiōe vti, niſi in caſib⁹ a iure expreſſis: vt. ff. de regu. iur. nemo ex his. Nā ſi quis neget nūeratā pecuniā ſibi, ſi poſtmodū cōuict⁹ eſt, ⁊ velit dicere ſe ſoluiſſe, non audiet̄: vt. C. de nō nu. pecu. in aut̄. cōtra q̄. et ita nō eſt inconueniens ſi de vna exceptione tranſit ad ꝯriam. ſic. xxiij. q. j. quiſquis. ex̄ de teſti. ex tenore. ſic ex̄ de excep. cum venerabilis.

f Tricēnalis. Hic tacite annectit ſecūdā q̄ōnē: ſcil ꝫ an ius decimarū, vel etiā ius funerandi poſſit p̄ſcribi. Et ē expeditū ꝙ ius. i. libertas nō dādi decimas a clerico noīe eccl̄ie ſue pōt preſcribi: vt ꝯ epm̄: vt ex̄ de preſcrip. de quarta. Itē vna eccl̄ia pōt p̄ſcribere decimas intra parochiā alterius eccl̄ie: vt ex̄ de preſcrip. ad aures. ſil̄r ius funerādi p̄ſcribitur ſm leges: vt. C. de reli.

Actiones plures habēs, an vna electa per data alias.

[†] Ad d an hoc ſit indiſtincte verū ꝑ Cy. l. j. C. edita. ⁊ ibi etiā Bal. C. de edē.

[‡] Ad d ꝙ hec dictio ad hec, aduerbialr̄ et ꝯtinuatiue ponit̄. idē. l. l. j. §. ad hec C. d ānna. ex̄ cep.

Decie an poſſint preſcribi.

vobis ſilẽtiũ iponit. Ois em̃ poſſeſſio tricẽnaria p̃ſcriptione tollit, vel q̃dragenaria, ſicut poſſeſſiões religioſarũ domoꝝ: vel cẽtenaria, ſicut predia ſctẽ Romane eccleſie.

Unde Gelaſius papa ait.

¶ Que .xxx. ãnis ab epis poſſident, iure ab eis vendicant.

Facultates[a] ecclẽie necnõ ⁊ dioceſes q̃ ab aliquibus poſſident epis, iure ſibi vendicent qd[b] tricennalis lex cõcluſit: qr ⁊ filioꝝ nr̃oꝝ principum ita emanauit authoritas vt vltra .xxx.[c] annos nulli liceat pro eo appellare[d] qd legum tempus excluſit.

At illi ecõtra: cuius authoritate nobis ſilentiũ imponitis eiuſdẽ authoritate veſtra ora claudimus. Ait em̃ idẽ Gelaſius: Nulla[e] p̃ſumptione ſtatum parochiarũ ⁊c̃. Si ergo tẽporalis obiectio dioceſim ſemel ↄſtitutã diuellere nõ põt: ptz q̃ nec vobis patrocinabitur vt ſtatum parochie noſtre mutantes, decimationes nobis quondã legitime aſſignatas, vindicabili[f] vſurpatione vobis vendicetis.

Quomodo autẽ diſtinguẽde ſunt he authoritates, in cauſa monachorum inuenitur.

Nunc autẽ[g] queritur de iure funerandi: que harũ eccleſiaruz habeat ius tumulandi iſtos. Sicut Hieronymus ſcribit, cõiugati in vno ſepulchro videntur eſſe ponendi.

Ait enim.

¶ In ſepulchro patrum ſuorum filii ſunt collocandi.

Ebron dicit eſſe ciuitas triũ virorũ, qr in ea ſepulti ſunt tres patriarche in ſpelũca[h] duplici cũ tribus vxoribus ſuis. i. Abrahã et Sara, Iſaac et Rebecca, Iacob et Lya: preter[i] ipſum Adam, et Euam vxorem ſuam. Thobias dicit ad filium ſuum: Cũ acceperit deus animã meam corpus meũ ſepelies, et honorẽ habebis matri tue oĩbus diebus vite eius. Et cum ipſa cõpleuerit tempus ſuum, ſepelias eam iuxta me in vno ſepulchro.

Idem.

monumẽtoꝝ. ſĩr alia ſacra eccľiaſtica preſcribunt: vt ex̃ de reli. do. ↄſtitutus. Si q̃ras quať p̃ſcribunt decime cũ nõ ↄtinue dent: ⁊ ſeruitutes p̃ſcribi nõ poſſunt, cũ nõ ↄtinuo poſſideant: vt. ff. de ſer. ſeruitutes. Rñ. lꝫ pceptio decimarũ nõ ſit ↄtinua, tñ ius pcipiẽdi eſt ↄtinuũ. Uel aľr: lꝫ pceptio non ſit ↄtinua: tñ cauſa pcipiẽdi (ſ. preceptũ dñi qd ppetuũ et cõtinuũ eſt) ppetua eſt ⁊ naturalis: et hoc ſufficit ad preſcriptionem q̃ cã ſit ppetua et naturalis: vt. ff. de ſer. vr. predi. foramẽ. ibi em̃ dr, ſi cauſam a celo hꝫ, ↄtinuũ dr.

Facultates. ¶ Caſus. Quidam epi poſſeſſiones aliarũ eccľiaruz ſiľr et dioceſes aliorũ epoꝝ. xxx. annis poſſederũt. Queſitũ fuit a Gelaſio vtrũ ſint tuti vel ſecuri tanti tẽporis p̃ſcriptione. Et rñdet q̃ ſic, qr principũ ita emanauit authoritas, vt poſt. xxx. annos nulli ſuper his liceat iudicez interpellare. Cõcludit, id eſt acq̃ſiuit. Excluſit, illas poſſeſſiones ab epis q̃rũ erant.

a ¶ Facultates. Sic cõſtrue, facultates eccleſie q̃ ab aliquibus epis poſſident, ſupple ipſi epi iure ſibi vẽdicẽt. i. defendãt.

b ¶ Qđ. Id eſt qr tricẽnalis lex concluſit. i. acquiſiuit illas poſſeſſiones eis. Uel pone caſum q̃ ille epiſcopus qui preſcripſerat res alterius, cecidit a poſſeſſione illarum rerum. tunc enim licite poſſet eas vẽdicare a poſſeſſore: vt. xvj. q. iij. §. poteſt.

c ¶ xxx. Cum eccleſia preſcribit cõtra priuatũ. ſꝫ ſi eccleſia preſcribit ↄtra eccleſiã, ⁊ priuatus ↄtra eccleſiã, requirunt. xl. anni: vt. xvj. q. iij. poteſt. in fi.

d ¶ Appellare. Id eſt interpellare.

¶ Atun. ¶ Caſus. Per ca. ſupradictum videbat imponi ſilentium actoribus, ⁊ ideo actores eccleſie nituntur claudere os reis eiuſdem Gelaſii authoritate que eſt. xvj. q. iij. lꝫ in regulis. vbi dr q̃ ſtatus parochiarũ tẽporali p̃ſcriptiõe diuelli nõ põt. ⁊ ideo decimatiões priori eccleſie aſſignatas nullus ſibi debet vſurpare.

e ¶ Nulla. ſ. xvj. q. iij. licet in regulis.

f ¶ Uindicabili. Id eſt iniuſta. Io. de fan.

¶ Quo. ¶ Caſus. Non ſoluit hic Gra. cõtrarietatem duorũ premiſſorũ ca. Gelaſii: ſed ſeruat reſolutionem. ſ. xvj. q. iij. Poſtea autẽ annectit ſecundũ articulũ huius queſtionis, ſcꝫ vtrum ius funerandi preſcriptione tollatur. ⁊ certum eſt q̃ ſic, cum quadragenaria preſcriptione omne ius et omnis actio tollatur. Procedit Gra. ſic in hoc articulo. Primo inducit actores allegãtes. Secundo reos reſpondentes. Probant ergo actores q̃ ius funerandi ad ſuam eccleſiam debet pertinere: qr vxores ⁊ filii in ſepulchro viroꝝ et parentum ſunt collocandi: qd probat. ix. authoritatibus ⁊ exemplis.

¶ Nũc autẽ. ¶ Hec eſt. ij. pars. q. in q̃ probat per ca. Hierony. (ſuperficialiter tamẽ) q̃ om̃es ↄſanguinei debẽt ſimul ſepeliri. Io. de fan.

g ¶ Nunc autẽ. Hic explicat alter articulus p̃me q̃ſtionis: ſcilicet vbi iſti ſint ſepeliendi. De hac materia loquunt varie iura. Hug. dicit q̃ q̃libet poteſt ſepeliri in ſua eccľia vbi audiuit diuinum officium: vt extra de ſepul. i noſtra. niſi in tribus caſibus. ſi velit tranſire ad epalẽ eccleſiam: vt. ſ. e. vbicũq;. vel ſi eligit ſepulturam in loco magis religioſo: vt extra de ſepul. fraternitatẽ. vel ſi velit ſepeliri in ſepulchris parentũ ſuorũ: vt infra eadem placuit. Ego credo q̃ libere poteſt quis eligere ſepulturã vbicunq; voluerit: vt extra eo. cum ſit liberum. dum tamen legitimam portionem relinquat priori eccleſie: vt eo. tit. nos inſtituta. etiam apud locum minus religioſum: vt extra eo. in noſtra. ⁊ omnia cõtraria intelligas quando eſt illectus, vel quando ex cõtemptu vel temeritate deſerit ſuam eccleſiaz, vel quãdo legitimã portionẽ nõ vult relinquere eccleſie priori. parẽtes tamẽ nõ poſſunt filiis intra annos diſcretionis eligere ſepulturaz, niſi hoc habeat ↄſuetudo: vt ex̃ de ſepul. de vxore. ⁊ ex̃ eo. ti. in noſtra. in fi. ſi q̃s autẽ in caſu nõ ↄceſſo receperit corpus alienũ, etiã ſepultũ reddere coget cũ omnibus que occaſione ipſius receperat: vt extra. e. fraternitatem. in fi. et extra. e. ca. j.

Ebron. ¶ Caſus. Dicit in hoc ca. Hiero. vxores eſſe ſepeliẽdas in ſepulchris viroꝝ ſuoꝝ, ⁊ hoc pbat exẽplo q̃nq; viroꝝ. ſ. Abrahe, Iſaac, ⁊ Iacob, Ade, et Thobie. Sequentia duo ca. patent per ſe.

h ¶ In ſpelũca duplici. i. qr duo receptacula habuit. in vno recipiebantur maſculi, in alio femine.

i ¶ Preter. Hec dictio preter, hic ponit incluſiue, ſic. xxxv. q. iij. porro. ff. de pigno. ac. l. j in fi.

Marginal notes:

Arg. ad hoc ex̃ de p̃ſcri. illud. vbi de hoc. Archi.

ij. ps.

Sepulture electio vnicuiq; libera ẽ.

Dummõ hoc non faciat ex odio vel temeritate. ſ. e. placuit. ſꝫ L. ⁊ B.

Sed excluſiue ponit. xvj. q. j. adiicimus. Archi.

a ¶ Quos ↄiunxit. Largius hic interpretatur hieronymus authoritatē dñi q̄ in euāgelio Matthei intelligatur. ⁊ eſt ſi. xxviij. q. j. idololatria.

Vnaqueq̄. Hec eſt .iij. pars. q. in qua ꝓbat ꝙ oēs nō poſſunt ſimul ſepeliri. Jo. de fan.

b ¶ Viſitationis. i. cū deus eos viſitaret et educeret eos de terra egypti. i. de egyptiaca ſeruitute: ⁊ hoc petijt, quia ignominioſum erat tūc ꝙ aliquis nō ſepeliretur in ſepulchro patrum ſuoꝝ, vt ſtatim ſequitur. vel q2 in ſpū viderat q2 dñs reſurgere deberet ibi, et preuiderat m̄ltos reſurrecturos ibi cū illo, et ipſe forte erat vn⁹ ex illis.

Joſeph in ſepulchro maiorū ſepult⁹ fuit certa rōne

Quos cōiunxit[a] vnum coniugium, coniungat vnum ſepulchrū: quia vna caro ſunt. Et quos deus coniunxit, homo non ſeparet.

Item Auguſtinus.

Vnaqueq̄ mulier ſeq̄tur[b] virū ſuū, ſiue in vita, ſiue in morte[c]. Itē Greg. Soror bti Benedicti ſepulta eſt in ſepulchro quod ipſe ſibi preparauerat: vt quoꝝ mens vna fuit ſemper in dño, eorū quoq̄ corpora ſepultura non ſepararet. Item. Joſeph moriens in Egypto, rogauit fratres ſuos vt tēpore viſitationis[d] ſue oſſa ſua ſecū deferrēt: ⁊ in ſepulchro patrū ſuorū ea collocarent. Item. Dictum eſt prophete[e] domini qui contra preceptū domini comederat in Bethel: Non inferetur cadauer tuū in ſepulchrū patrū tuorū. Itē. De nōnullis legitur in libro Regū: Obijt, ⁊ appoſit⁹ eſt ad patres ſuos: hoc eſt in ſepulchro patrū ſuorū. Itē. In nouo[f] teſtamento beatus Philippus legitur edificaſſe ſibi ſepulchrum, in quo ipſe ⁊ filij ei⁹ quieuerunt. Itē. Beatus Seuerus Rauennarū archiepſ tumulum fieri iuſſit, in quo ſe vxorem et filiam collocauit. ¶ His omnibus exēplis colligitur ꝙ in ſepulchris parentum corpora filiorum collocanda ſunt. Qr ergo parētes iſtoꝝ apud priores eccleſias ſepulti ſunt: et hi apud eaſdem debent tumulari. Ecōtra[g] Adā (vt aſſeritis) in ciuitate Arbee[h] tumulatus eſt. ſed nunquid oēs filij eius ſepulti ſunt ibi? tāta multitudo humani gnīs taz breui tumulo non tam facile poſſet includi. Itē Abrahā ibi ſepultus eſt: ſed nunquid Jſmael et Madai et alij quos de Cethura[i] genuit, ibi ſepulti ſūt? Itē Jſaac ibi ſepultus eſt: ſ3 nunq̄d Eſau cuz eo tumulat⁹ eſt? Itē Jacob ibi collocatus eſt: ſed nunquid aliquis filiorum ei⁹ preter Joſeph ibi ſepult⁹ eſt? Rachel[k] quoq̄ non in Ebrō, ſed iuxta Bethel tumulata legitur. Exemplo igitur iſtorū liquet ꝙ liberum eſt filijs ſepeliri in ſepulchris patrum ſuoꝝ, ⁊ liberū eſt eis alibi ꝓ locoꝝ ⁊ tēpoꝝ opportunitate corpori ſuo hoſpitium inuenire. Non ergo hoc exēplo iſti coguntur ſepeliri in ſepulchris patruz ſuorū. Item que legib⁹ definita ſunt, mutari non licet. Que autē legibus expreſſa nō ſūt, arbitriū[l] ſequuntur humane voluntatis. At legibus definitum eſt quibus decime ſunt perſoluēde: et ideo danti mutare non licet. Ubi autem quiſq̄ tumulandus ſit, legibus expreſſum non eſt: ⁊ ideo in volūtate tumulandi conſiſtit.

Unde beatus Grego. ait.

¶ Ultima voluntas defuncti ſeruari debet.

Ultima[m] voluntas defuncti modis oib⁹ ſer-

b ¶ Sequat. nūquid ergo tenetur ſequi virū vagantem? Videt ꝙ nō: vt. xxxij. q. one. ij. ſi quis. ſic nec libertus tenet ſequi patronū vagantem: vt. ff. de ope. li. qđ niſi. arg. ff. de pcu. ſed et he. §. nō ſolū. ff. de an. leg. l. meuia. §. j. S3 contra, quia etiā tenetur ſeq̄ leproſum. extra de cōiug. lepro. c. ij. et. iij. Credo ꝙ ſi ſciret eum eſſe hiſtrionez, tenetur eum ſequi, al's non. h. tamen dicit ꝙ ſemper d3 ipſum ſequi: ⁊ dicit ꝙ illud ca. ſi q̄s eſt abrogatū. ſimiliter dicit ꝙ debet ipſum ſequi etiā ſi mittatur in carcerez, vel ſi cogatur ire in exercitū. S3 eadē ratiōe debet ipſum ſequi quotiēs dñs petit a viro q̄ eſt ſeruus, vt ſeruiat ſibi. lex tamē dicit ꝙ poſtq̄ liberta nupſit volūtate patroni, ꝙ ammodo non debet ſeruire patrono, propter ſuſpitionem: ſed patrone ſue poteſt honeſte ſeruire: vt. ff. d ope. li. ſicut.

c ¶ In morte. hoc eſt conſiliū, vt extra de eo. titu. de vxore. Querit h. cū quo pone ꝙ mulier plures viros habuit: quē illorū debeat ſequi in ſepultura ſibi eligēda ſm̄ Jo. nō eſt queſtio, quia poteſt eligere ſepulturā vbi voluerit. h. dicit ꝙ tenet vltimū ſequi: ſicut vltima eccleſia ſuccedit clerico. xviij. q. j. c. vno. ſicut vltimum virū ſequit in domicilio ⁊ honore. ff. ad muni. filij. §. j.

Vxor an teneat ſe qui virū vagātē
Mat. xix. d. iij. ps.
Geñ. l. d.
iiij. re. xiij. d.
Vxor q̄ plures viros habuit cū quo ſepeliatur.
¹ Jſtā opinionē ſeq̄t Alex. d ymo. in l. cuz q̄dā. col. iij. ff. de iuriſdi. om. iu.

¶ Soroꝝ ¶ Caſus. Probat S. in hoc ca. ꝙ oēs de eadē parentela ⁊ cōiugati oēs ſunt in eodē ſepulchro ponēdi: et hoc probat exemplis quinq̄ et authoritatibus.

e ¶ Prophete. ab do, ¹ ſc3 hāc hiſtoriam habes. j. q. j. ſi quis inquit.

¹ alias gad.

f ¶ In nouo teſtamento. i. tēpore noui teſtamēti. nō fuit iſte philippus apl's, ſed vnus de ſeptē diaconibus.

¶ His oib⁹ ¶ Caſus. Concludunt actores ex ſupradictis. x. authoritatibus vel exemplis ꝙ iſti parochiani q̄ ſuperſūt apud eccleſiā ſuā cū parētibus ſunt tumulandi, q2 parentes apud illaz ſepulti fuerunt.

Geñ. xxxv. Geñ. xlix. d. Geñ. l. d. Geñ. xxxv. c

¶ Econtra ¶ Caſus. Nunc reſpondent rei ꝙ vxores vel filij non cogūtur virorum ſuoꝝ vel parentū ſepulturas ſequi: ſ3 vbicūq̄ voluerint ſuo corpori ſepulturā poſſunt querere ꝓ locorum ⁊ temporum opportunitate. hoc probāt tribus exemplis vna ratione, ⁊ vna authoritate.

g ¶ Ecōtra. Reſponſio defenſoꝝ.

h ¶ Arbee. id eſt Ebron.

i ¶ De Cethura. que etiā Agar dicitur.

k ¶ Rachel. vxor Jacob.

l ¶ Arbitriū. ſic extra de of. deleg. de cauſis.

m Ultia. Ultima voluntas defuncti pro lege ſeruāda eſt, vt in autenti. de nup. §. diſponat. col. iiij. ⁊ ſi quis eam non ſeruat, hoc ipſum quod ei eſt relictum, ab eo aufertur: vt xj. q. j. ſilueſter. ⁊ hoc intelligas cum voluntas eſt rationabilis. nam ſi moriens exheredare vult filium ſine cauſa, hec voluntas non eſt ſeruāda: vt. j. e. ſi quis. ſimiliter ſi q̄s precipiat corpus ſuū iactari in mare: vt uāda.

Defuncti volūtas an ſit ſeruāda per ſers

ff.de condi.inſti.quidam.ſed ipſe moriens bene poteſt mutare voluntatem ſuam.nam ambulatoria eſt voluntas defuncti: vt.ff.de adimen.lega.l.ij.Sed pone ꝙ quis iurauit ꝙ non veniret contra voluntatē ſuam: nunquid poteſt venire cōtra? Uidet ꝙ non: quia hoc iuramentū nō vergit in interitum ſalutis eterne, ergo eſt ſeruandum: vt extra de iureiur.ſi vero.Sed cōtra.nemo pōt ſibi indicere legē vt non liceat ſibi recedere a priori voluntate vt.ff.de lega.iij.ſi quis.in princi.⁊ libertatem ſupremi iudicij nemo pōt cōſtringere: vt.ff.ꝓſo.cuȝ duob⁹.§.papinianus.in fi.arg.contra ex̄ de iureiur.cum cōtingat.Jo.hoc plene notauit in queſtionibus.B.

Qđ ⁊ vex.eſt hacarg.C.ſi aduer.vē.auf.ſacramē.ta.ex̄ đ iureiu.cū ꝯtingat ſm Jo.đ f.Dicas ꝙ nēo pōt ſibi iponere legē niſi interſit alteri⁹.ff.đ ſer.ꝗtiens.ſȝ Gof.qui ita no.ex̄ đ ꝯſtit.ex literis.Archi.

Qđ de libero.] hec eſt.iiij.pars qō.in qua probat cōtra.ſ.ꝙ ſeru⁹ nō poteſt facere teſtamentū.⁊ hoc probat per cap.ſeq.Je.de fan.

Caſus. Dictuȝ eſt ſupra ꝙ vltima volūtas defuncti modis oīb⁹ eſt ſeruanda. Nūc vero dicit Gra.ꝙ hoc itelligēdū eſt de voluntate liberi hominis, ⁊ non ſerui. ſeruus enim teſtamentū cōdere nō poteſt.⁊ ad hoc inducit ſequēs ca.et non facit iſte.§.ad principale propoſitum Gra.

Quod de libero et non de ſeruo intelligendū eſt. Seruus enim teſtamēti paginam condere non poteſt.

Unde Gelaſius papa ſcribit Honorio epiſcopo.

Seruus teſtamētum facere non poteſt.

Illud etiā ſynceritateȝ tuā volumus nō latere ad nos fuiſſe perlatū, ꝙ Ampliatus conductor[a], quem nō ſolum ſeruum cōſtat eſſe eccleſie, ſed ita ei⁹ rationib⁹ a multis temporibus implicatū, vt etiam ſi eſſet ingenuus, donec ratiocinia cuncta deduceret, modis omnib⁹ obnoxius haberetur: auſu temerario moliтus fuerit condere paginā teſtamēti: cuius omne peculiuȝ eccleſiaſtico iuri legib⁹ nō dubitetur obſtrictum[b]. quapropter his preſumptionibus vice noſtra tua fraternitas contradicat[c]: nec fieri prorſus aliqua ſurreptione pmittat: ac ſi eidē ꝗcꝗ̄ humanit⁹ forte ꝯtigerit, q: grādeuus eſſe cōmemorat: mox ei⁹ ſine dilatione ſubſtātiā precipiat hūanitas tua filijs eius dūtaxat quib⁹ patrimoniū probatur eſſe cōmiſſum, ſub fideli deſcriptione ꝯtradi, donec vniuerſis tēporib⁹ quib⁹ hoc patrimoniū gubernaſſe cognoſcitur partes dñicas reddere cogantur indēnes. Quia ergo ſm Gregoriū vltima voluntas defuncti cōſeruanda eſt: ꝓ iſtoꝝ voluntate corpora eoꝝ ſunt tumulāda non ꝑ arbitrio veſtre diſpoſitionis.

Item in Triburieñ. concilio legitur.

Ubi quiſꝗ decimas perſoluerit: ibi ſepulturam eligere debet.

Ubicunꝗ[d] temporū vel locoꝝ facultas tulerit apud maiorē eccleſiam vbi ſedes eſt epi, ſepulture celebrentur. ſi autē ꝓpter tēporis vł loci aſperitatē hoc difficile fuerit viſuȝ: apud eccleſiā: in qua religioſorum canonicoruȝ vel monachoꝝ, vel ſanctimonialium religioſa cōgregatio cōmuniter degerit, ſepeliatur. Si autem et hoc ineptum viſum fuerit: vbi quis decimas perſoluebat viuus, ibi ſepeliatur et mortuus.

a Cōductor.i.proprie đr ſeru⁹ ꝯductor. Nā nec ſeruus aliqđ dȝ, nec aliqđ ei debet: ſȝ poti⁹ p talia ꝟba reſpicit factū ꝗ̄ ius: vt.ff.de pecu.nec ſeruus.

b Obſtrictū. nō intellige obſtrictū.i.obligatū: q: cū peculiū qđ ſeru⁹ habet, ſit dñi: dño nō poteſt res ſuas obligare: vt.ff.de reg.iu.neꝗ.

c Cōtradicat. nō tanꝗ̄ heredib⁹ q: ſeru⁹ nō poteſt habere heredē: vt C.ꝯmu.de iuc.ſeruus.ſed conſuetudo eſt pluriū locorum ꝙ filijs relinquat peculiuȝ qđ pater habuit.

Seru⁹ heredē habere nō pōt. v.ps.

Quia ergo.] hec eſt.v.pars.q.in q̄ dicitur ꝙ null⁹ ſine cauſa dȝ dimittere ſepulturā patrum, et hoc ꝓbat per tres authorita.Jo.de fan.

Caſ⁹. Hic reuertitur Gra.ad principale ꝓpoſituȝ, ⁊ cōcludit ex illo ca.Greg.ſ.vltima voluntas. ꝙ quilibet pōt ſibi eligere ſepulturā pro arbitrio ſuo, ⁊ non pro arbitrio prioris eccleſie.⁊ ad hoc ꝓbādum inducit ſequens ca.

Ubicunꝗ. Caſ⁹. Triburieñ.cōciliū ſtatuit ꝙ ſi quis poteſt, debet ſepeliri apud epalē eccleſiā. ſin autem apud aliquod monaſterium vel eccleſiaȝ regulareȝ. Sed ſi hoc apte fieri nō pōt, ſepeliat apđ illā eccleſiā vbi decimas magis perſoluebat. Et dicit h.ꝙ illud qđ dicitur de epali eccleſia, intelligit de illis q̄ habent antiquā ſepulturā in epali eccleſia, q: de oīb⁹ ciuib⁹ nō poſſet intelligi, q: nō ipediunt rōne loci vel tēporis: nec de illis qui ſunt in epatu, cū ratio ⁊ ꝯſuetudo nō obtineat. nec de peregrinis pōt intelligi, cū eis ca.ꝯtradicat: q: tales eis decimas non perſoluunt.

Illud etiā.§. Caſ⁹. Ampliat⁹ ſeru⁹ Romane eccleſie cōduxerat quedā predia, de ꝗb⁹ tertiam partē vel quartā iuxta Sicilie ꝓuincie morē pape reddebat q̄ cū egrotaret cōdidit teſtamētum. precepit ergo Gelaſius Honorio epō vt omne peculiū ⁊ omnē ſubſtātiam ei⁹ filijs ei⁹ ſub fideli deſcriptiōe faciat tradi: vt per eos eccl̄is reddat indēnis. ſic poſuit Beñ. hūc caſum. h. vero ponit ſic. Ampliat⁹ iſte ſeru⁹ erat eccleſie Romane, et cuiuſdā patrimonij eccl̄iaſtici ꝓcurationem geſſerat cū quibuſdā filijs ſuis: ex qua adminiſtratione adhuc nō reddiderat ratiocinia. Teſtamentū tamē licet eſſet ſeruus, facere volebat. Scribit ergo Gelaſius Honorio epō mandans ei vt nō permittat illum facere teſtamentū: ⁊ ſi contigerit eū mori, totū patrimoniū eccleſie ſibi cōmiſſum faciat deſcribi, ⁊ intactū apud filios ſeruari donec ipſi ꝓ tēpore ratiocinia reddāt, ⁊ eccleſiam ſeruent indēnem. Sed certe ego Bartholomeus Brixienſis magis approbo caſum.

d Ubicūꝗ. ſed nōne quilibet ſepeliēdus eſt vbi recepit ſacramēta eccleſiaſtica? vt.j.c.proxi.⁊ ex̄ eo.titu.in noſtra. Ad q̄d ergo diuiſa eſſent cemiteria.ꝫ.eo.c.Rn̄. verū eſt. Sed iſtud ca. inſtruit ꝙ ſi quis vult eligere aliā ſepulturā, ꝙ hunc ſeruabit ordinem in eligendo. potius enim eliget epalem eccleſiam ꝗ̄ alteram. ſi tamē alio modo eligit, ſtandū eſt volūtati ſue: dum tamen habeat iuſtam cauſam eligēdi. epo autē non preſigitur talis doctrina, nā pōt eligere ſepulturā in minori eccleſia: vt.xiij.q.ij.bone.et intelligo ꝙ ſemper ex temeritate vel cōtēptu vel ex electione mutat ſepultu-

Sepulturam an poſſit alꝗs ſibi eligere.

ra,niſi appareat certa cauſa mutatiōis:vel niſi ſeruet hūc ordinē q̄ hic ſtatuit in eligēdo ſepulturā.

¶ Quia ergo. ¶ Caſus. Cōcludunt rei ꝙ apud ſuam eccleſiam iſti parochiani ſunt tumulandi,duabus rationib9. Prima ex fine precedētis ca.ſ.qꝛ viui epiſcopo

aīs poteſt q̄s ſibi eligere ſepulturā: vt extra.e.c.j.ꝛ.c,cum ſit liberum.ꝛ.c.in noſtra.

d ¶ Niſi infirmitatis.hoc eſt cōtra .h.qui dicit ꝙ in tribus caſibus poteſt mutari ſepultura: vt dixi in ſumma,hic habet locum diſtinct,decre,ex.e,ti.de his.

eccl'ie decimas ꝑſoluerūt: ergo ibi ſepeliēdi ſunt. Secunda ratio: quia poſtꝙ quis trāſit de prouincia in ꝓuinciam, liber factus eſt a iuriſdictione prioris iudicis:ꝛ ſubijcit illi in cuius ꝓuincia ſedē collocauit, vnde iſti ſubijciūtur iuriſdictioni ſecūde eccleſie,et apd̄ eam debent ſepeliri.

a ¶ Decimā.perſonalem.

b ¶ Liber fact9. hoc eſt verū quādo plene ſe trāſtulit: vt.xxj.q.ij.ſi q̄s iam trāſlatus. ſecus ſi trāſferret ſe ad ſecundum locū non tamen aīo relinquēdi primum locum. tunc enim retinet primum locum et ſcd̄m: vt.ff. ad municipa.ſi q̄s inſtructus. Et qd̄ hic dicitur,intellige ꝙ quis poteſt ſe trāſferre de vno foro ad aliud re integra.nam ſi quis in vno loco eſt conuentus:licet trāſeat ad aliud forū, tamen in priori foro reſpondebit: vt ff.de iuriſ.om,iu. l.penul.Itē et hic ſcias ꝙ ſola habitatio non facit aliquē eſſe de iuriſdictione alicui9,niſi per.x.annos ſteterit ibi: vt.C.de inco.l.ij.lib.x.niſi q̄ ad hoc ꝙ ibi reſpondebit: vt.ff.de iudi.heres.

Quia ergo decimā[a] nobis ꝑſoluebat viu9: ꝛ apud nos ſepeliendus eſt mortuus. Item ſi quis de ꝓuincia ad ꝓuinciā trāſiret,et ibi domicilium ſibi collocaret:liber[b] fact9 a ditione prioris iudicis,iuriſdictioni illi9 iudicis ſubijceret in cuius ꝓuincia ſedē ſibi eligeret. Quis ergo iſti a veſtra dioceſi in noſtrā tranſierunt,liberi a veſtra ditione,nr̄o iuri ſubijciūtur.noſtrū eſt ergo ius funerandi eos.

Sed obijcit illud Melchiadis pape.

¶ Propria temeritate ſepulturā parētū relinquere nō lz.

Placuit per oīa magno cōcilio vt nullus ꝓprij arbitrij temeritate[c] aliā eccleſiā(niſi cuiuſus antiquoꝝ parentum canonica inſtitutione ſubiacere perhibet)ſepulture cauſa adire ꝓcuret: niſi infirmitatis[d] cauſa prepedit9 i aliā fuerit regionem quolibet negocio ꝓgreſſus. Ad hec ſi q̄s prelat9 contra hoc agere ſategerit, eccleſiaſtico vinculo ſe ſubdi cognoſcat. Sed aliud[e] eſt ex temeritatis ſupbia vſuz antiquorum parentum nō ſequi:atqꝫ aliud rationabili occaſione nouā ſibi ſepulturam eligere. Contra Melchiadis pape authoritatē nititur qui ſuperbia vel odio ductus,ſiue vanis ꝑſuaſionib9 aut varijs munuſculis illectus,ſepulturam parentū ſuoꝝ ſequi cōtēnit.ſm̄ Grego.autem liberaz habeat voluntatem qui certe rationis cauſa nouū ſuo corpori querit hoſpitium.

¶ Vel[f](vt quidā diſtinguūt) libera eſt vltima voluntas cuiuſqꝫ non in ſepultura ſibi eligenda,ſed in teſtamēto conficiēdo. vnde ꝛ teſtamentū appellat,qꝛ eo q̄ſqꝫ libere teſtat qd̄ poſt ſuū deceſſum de proprijs rebus fieri voluit.

¶ Sed nō videt[g] libera teſtatoris volūtas,cum ſm̄ Auguſtinū ꝓ numero filioꝝ debeat fieri teſtamētaria diſtributio facultatum, veluti ſi quis habet vnū filium,Chriſtū putet alterū:ſi vero duos,Chriſtuz faciat tertiū:et ſic ꝑ ordinē:et ſm̄ Leonē quiſqꝫ medietatē[h] eoꝝ que Chriſto teſtatur,eccleſie iubet relinquere apud quā fidei ſacramēta ſuſcepit. Sed illud Augu.non eſt iubentis,ſed dehortantis ne q̄s iratus filium ſuum exheredaret,atqꝫ totum Chriſto relinqueret.

Ait enim in ſermone.ij.de vita clericorum.

¶ Pro numero filioꝝ pars hereditatis deo offeratur.

¶ Sed aliud ¶ Caſus. Iſte .§. diuiditur in.iij. partes. In pͣma parte ponit G.quādam ſolutionem pro reis dicens ꝙ aliquis ex temeritate.ſ.ſuperbia , vel odio, vel vanis perſuaſionibus,vel munerib9 illectus nō debz eligere ſepulturam nouam,et contēnere ſepulturam parētum ſuorum,ſed rationabili cauſa et iuſta nouam eligere poteſt Nec obſtat qd̄ dicit Grego.ꝙ vltima voluntas libera debet eſſe,qꝛ libera eſt cum q̄s certa ratione ductus nouā ſibi querit ſepulturaz. In ſecunda parte ponit quandam ſolutionem alioꝝ que videtur facere cōtra reos, dicentiū ꝙ libera eſt voluntas vltima cuiuſcunqꝫ nō in ſepultura ſibi eligenda ſed in teſtamento conficiendo . Unde teſtamentū dicit,quia eo quiſqꝫ libere teſtatur. In tertia parte obijcit Gratianus ꝙ etiam in teſtamento non videtur libera voluntas. Et hoc ꝓbat duabus authoritatib9: vna Auguſtini dicentis ꝙ pro numero filiorum debet fieri diſtributio facultatum. Et alia Leonis dicentis ꝙ q̄libet dz medietatem eorum que teſtatur eccleſie ſue relinquere. Tandem dicit ꝙ Auguſtinus loquitur exhortatiue vel de concilio,ne pater iratus filium exheredet. Secunda pars incipit ibi: Uel vt quidam. Tertia ibi : ſed non videtur libera.

Forū mutare an alicui liceat. Item tunc dicas euz de iuriſdictiōe ſcd̄i cuz eo aīo larē mutat vt ibi permaneat.C.de incol.ciues.ſz Lau. Scilz rōne ꝓ ctus: ꝛ in alijs caſib9 notatiſ.iij.q.vj.in ſum.Io.d f.

¶ Sed obijciunt. ¶ Caſus. Adhuc obijciunt actores contra reos,ꝛ inducunt ſequens capitulum : ſed per illud non reſpondent vltime allegationi reorum,ſed ſolum illis quas collegerunt ex illo ca.vltima voluntas. et etiam ex illo ca, vbicunqꝫ.

Placuit. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Melchiade papa vtrum aliquis poteſt ſepulturam nouam ꝓpria temeritate eligere,ꝛ antiquam parentum ſuoruz deſerere? Et reſpondet ꝙ non.ſi quis prelatus contra fecerit,debet excommunicari.

c ¶ Temeritate. Iſtud verbū ſoluit contraria.nam

e ¶ Sed aliud.G.hic ponit duas ſolutiones.

f ¶ Uel vt quidam. Secunda ſolutio.

g ¶ Sed videt. Nunc obijcit ſolutioni ſue.

h ¶ Secundū Leonē quiſqꝫ medietatē.quādoqꝫ tertiam ſm̄ cōſuetudines diuerſas, vt extra eodem titulo,certificari.

Si quis. ¶ Caſus Quidam clerici parati erant to tam hereditatem recipere cū pater filiū ſuū exhe redabat: quos reprehēdit Augu. cum potius debeant patri filium reconciliare / q̄ hereditatē appetere. Unde docet q̄ ſi pater vult tantū relinquere chriſto q̄tum vni filioꝝ, parat⁹ eſt ſuſcipe. Num eum.i. nonne. ꝛ po nitur interrogatiue / ꝛ litera ſequēs ſimiliter ponit͛ interrogatiue.

a ¶ Iraſcitur. hodie eñ non poteſt quis exheredare filium ſuū niſi habeat iuſtā cauſam exheredationis / ꝛ illa debet ſcribi in teſtamento: vt. C. de libe. prete. auꝭ. non licet. tamē ex iracundia oīa ſua dare poteſt eccleſie: dū tamē relinquat legitimam filijs: vt. xvij. q. iiij. ſunt qui opes. Itē ſi quis relinq̄t bona ſua eccleſie propter defectū filiorum, honeſtuꝫ eſt q̄ eccleſia reſtituat ei bona ſi ceperit habere filios: vt. xvij. q. iiij. c. vl.

b ¶ Appeto. ſic xxij. q. ij. nō enim.

¶ Hac nimirum ¶ Caſus. Ponit h̄ Gratianus quandam ſolutionē falſam, dicens q̄ Auguſtinus non p̄cipit teſtatori vt tantuꝫ xp̄o relinqueret q̄tum vni filiorū: ſed ꝓhibet ne pl⁹ Chriſto relinquat q̄ vni filiorum: qꝺ falſum eſt, cū pater filijs ſuis vltra tertiam ſi ſunt quatuor vel pauciores: vel medietatē ſi ſunt ſex, ꝛ vltra relinquere non teneatur: vt in auꝭ. de trien. ꝛ ſe. circa p̄n. In fine oſtendit q̄ qui oblationes defunctorum reddere nolunt / ſunt excommunicandi.

c ¶ Prohibetur. falſum dicit / q̄ꝛ etiā totum dare poteſt eccleſie, vt. xix. q. iij. perlatū. † dū tamē legitimā relinquat filijs / vt. C. de inof. teſt. auꝭ. nouiſſima.

¶ Oblationes. ¶ Hec eſt. vj. pars queſtio. in qua ꝓbat magiſter q̄ ille q̄ detinet oblationes defunctorū quas defunctus mandauit, peccat mortaliter. et hoc probat per tria cap. Jo. de fan.

b ¶ Qui oblationes. ¶ Non intelligas hoc de oblationibus voluntarijs / ſed de illis q̄ relicta ſunt eccleſijs. qui eñ debitas oblationes tenet vel decimas vel primitias, excommunicatur / vt. xxxij. diſtin. preter hoc. ꝛ. xvj. q. j. ſtatuimus.

Si q̄s iraſcit͛ [a] filio ſuo, ꝛ moriēs exheredat eū ſi viueret, nōne eum placaremus: num ei filiū recōciliare deberemus: quō ergo cum filio ſuo volo vt habeat pacem cui⁹ appeto [b] hereditatē: Sꝫ plane ſic faciat qꝺ ſepe hortatus ſum. qui vnū filiū hꝫ, putet xp̄m alteꝝ. ſi duos habet: putet xp̄m tertiū. ſi decem hꝫ vndecimū chriſtū faciat, ꝛ ſuſcipio. Hac nimirū authoritate menſura teſtatori p̄figit͛, non quam cogatur exoluere, ſed quā prohibetur [c] tranſcendere. Oblatiōes ergo defunctorum qui reddere noluerit: excommunicetur.

Unde in Carthag. cōci. iiij.

¶ Excōicent͛ qui defunctoꝝ oblationes eccleſijs negant.

Qui oblationes [d] defunctoꝝ aut negant [e] eccleſijs aut difficulter reddūt: tāq̄ egētiū [f] necatores excōicēt͛.

Item ex concilio Uarenſi.

¶ Ut infideles eijciant͛ ab eccleſijs qui defunctorum oblationes retinent.

Qui oblatiōes defunctorū retinent, et eccleſijs tradere demorant͛: vt infideles ab ecclia ſunt abijciēdi: q̄ꝛ vſq̄ ad exinanitionē fidei peruenire certū eſt hanc pietatis diuine exacerbationē: q̄ꝛ et fideles de corpore recedentes, votoꝝ plenitudine, ꝛ pauperes ꝯſolatu alimonie ꝛ neceſſaria ſuſtētatione fraudātur. Hi ergo tales quaſi egētium necatores, nec credētes iudiciū dei, habendi ſunt. Unde ꝛ quidā [g] patrū hoc ſcript͛ ſuis inſeruit congruente ſnīa, qua ait: Amico q̄ppiā rapere furtum eſt. eccleſiā vero fraudare, ſacrilegium [h] eſt.

Item ex concilio Agathenſi.

¶ Qui oblata ecclijs aut teſtamēto relicta retinere p̄ſūpſerint, excōmunicentur.

Clerici vl͛ ſeculares [i] q̄ oblatiōes parētū aut donatas, aut teſtamento relictas retinere p̄ſūpſerit: aut id qꝺ ipſi donauerint ecclijs vel monaſterijs, crediderit auferendū: ſicut ſctā ſynodus conſtituit, velut necatores pauperū quouſq̄ reddant ab eccleſijs excludātur [k]. ¶ Si q̄s autem clericus furtū eccleſie fecerit: peregrina [l] ei communio tribuatur.

Itē q̄rit͛ an ꝓ ſepultura mortuorū aliquid ſit exigendū:

d ¶ Qui oblationes. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. in prima dicit͛ q̄ excōmunicandi ſunt qui tradere nolūt eccleſijs oblatōes defunctorum. Et hoc probat tribus rationib⁹. Prima eſt q̄ꝛ infideles reputantur. Secunda quia voluntatem defunctorum non ſeruant. Tertia quia pauperibus neceſſaria ſubtrahunt. In ſecunda parte dicitur q̄ tales ſacrilegium cōmittūt. Secunda pars īcipit ibi, Unde ꝛ quidam.

e ¶ Negant eccleſijs. ſi autē confitentur q̄ debeant / ſed exceptionē aliquam proponunt quare dare nō debent / audiendi ſunt, vt. ff. de leg. j. ſi domus. §. qui confitentur. extra de offi. dele. ex parte. ij.

f ¶ Egentium. vt. lxxxvj. di. paſce. ꝛ. xvj. q. j. decime. ꝛ extra de reſcrip. ca. ſiquando.

g ¶ Et quidā. ſcꝫ Hieronymus, vt xij. q. ij. gloria ep̄i.

h ¶ Sacrilegiū. alibi dicitur talis homicida: vt. xij. queſtione. ij. q̄ abſtulerit.

¶ Clerici. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit͛ q̄ clerici vel laici ſunt excōicandi qui nolūt reſtituere oblationes quas parētes dederunt in vita, vel reliquerunt in teſtamento, vel qui volūt auferre eccleſie id qꝺ ipſi donauerūt. In ſcꝺa pte dr̄ q̄ clerico furtū faciēti pegrina cōmunio tribuat͛. Peregrina ꝯmunio. i. viaticū in morte, cū incipiūt peregrinari. i. recedere de hac vita. Secunda pars incipit ibi, Si quis autem. viſ.ps

i ¶ Uel ſeculares. i. laici.

k ¶ Excludāt͛. ar. q̄ ſacrilegi nō ſūt ip̄o iure excōicati.

l ¶ Peregrina. i. cōmorabit͛ inter laicos. vel pegrina id eſt cum recedit vel peregrinatur de hoc mundo.

¶ Item querit͛. ¶ Hec eſt. vij. pars. q. i qua ꝓhibet ne ꝓ ſepultura aliq̄d exigat͛, niſi detur ſpōtanea voluntate ꝛ hoc probat per. iiij. c. Jo. de fan.

¶ Caſus. Querit hic Gra. incidēter an ꝓ ſepl͛tura mortuoꝝ ſit aliq̄d exigendū. Et certe ſepultura q̄druplicit͛ dr̄, ſcꝫ terra nōdū dedicata, hec vēdi pōt: vt ar. xij. q. ij. aurū. Item dicitur ſepultura officium ſepeliendi. iſtud ſine ſimonia vendi non pōt: vt. j. q. j. dictū. Tertio dicit͛

Pater ſine cā filiū exheredare non poteſt.

† Et. c. ſi q̄. q̄ſi gnātur ꝓ ꝫiūs ſed itellige ꝓhibet trāſcendere ex calore iracundie ꝛ ex odio. vel ꝓhibet. i. diſſuadet ꝛ cōſulit ei. i. conſilio Au. ſuadet ꝛ ꝯſulit ei vt nō trāſcendat eaꝫ ſꝫ ꝟu. hec vltima expoſitio vꝭ melior q̄ ꝑma vt nō ꝫdicat. qꝺ bic vt ſ. c. ꝑ xi. i gl. j Archi.

terra dedicata Quarto ius ſepeliendi: hec vendi non debent: vt. j. e. in eccleſiaſtico.

Sepultura an poſſit vẽdi

¶ Item querit. Hic ponit incidentẽ q̃onem ‡ an ſepultura poſſit vendi. Hug. ponit quatuor ſignificationes huius nõis ſepultura. Quandoq̃ dicitur ſepultura locus vbi quis ſepelitur. talis locus licite vendit ſi non eſt ſacer, vel religioſus. i. qui non ſit in cemiterio aliquo: q̃ licite venditur ad eccleſiaʒ edificandã vel ad cemiteriũ ampliandum: vt. xij. q. ij. aurũ. Secũdo modo dicitur ſepultura ipſa ſepultura iã facta, ⁊ hec vendi non poteſt ſpecialiter ſi locus eſt ſacer. Tertio modo dicit ius inferendi in ſepulchrum, nec pro hoc aliqd recipi põt. Quarto dicit ipſe actus vel officiũ ſepeliẽdi, et illud non poſſunt vendere clerici qui ex officio ſuo ad hec tenent vt. j. e. precipiẽdũ. et. j. q. j. dictũ. ⁊ ex̃ de ſimo. nõ ſatis.

‡ hoc lõ q̃ ſupra fecerat mentionem de iure funerãdi ſm L.

De his ita ſcribit Greg. in regiſtro Janua. epõ Sardinie.

¶ Pro ſepultura nihil muneris exigendum eſt.

Queſta eſt nobis Nereida femina clariſſima q ab ea centũ ſolidos ꝓ filie ſue ſepultura fraternitas vr̃a velit exigere. hoc autẽ vitium ⁊ nos poſtq̃ deo authore ad epat⁹ honorẽ acceſſim⁹ de eccleſia nr̃a oĩno vetuimus: ⁊ prauã denuo ↄſuetudinẽ nequaq̃ vſurpari pmiſim⁹: memores q̃ dñ Abrahã a filiis Ephron ‡ hoc eſt a filiis Seor[a] ſepulchrũ p̃cio ad humandum corpus ↄiugis poſtularet, premiũ accipere renuit[b]: ne cõmodum de cadauere videret ↄſecut⁹. Si ergo tante ↄſideratiõis pagan⁹ vir fuit: quantomagis nos q̃ ſacerdotes dicimur, hoc facere nõ debem⁹? Vñ ne hoc auaritie vitiũ in alienis denuo tẽtari preſumat, admoneo: ſed ſi qñ aliquẽ in eccl̃ia vr̃a ſepeliri cõcediti: ſi quidẽ parẽtes ipi⁹ proximi vel heredes p luminaribus ſpõte quid offerre voluerint, accipi nõ vetamus. Peti vero aliqd aut exigi oĩno phibemus: ne (qđ valde irreligioſum eſt) aut venalis fortaſſe (qđ abſit) dicat eccl̃ia aut vos de humanis videamini mortibus gratulari, ſi ex eorũ cadaueribus ſtudeatis querere quolibet modo cõpendium.

Geñ. xxiij.

‡ Alias a filiis emor hoc eſt ephron filio ſeor.

Item Hiero. ſup Geneſim.

¶ Etiam coacti de ſepultura preciũ nõ debem⁹ accipere.

Poſtq̃ precio vict⁹ eſt Ephron vt ſepulchrũ venderet, et acciperet argentum, lʒ cogẽte[c] Abrahã: vau litera que apud illos pro o[d] legitur, ablata de eius nomine eſt: et pro Ephron[e] appellatus eſt Ephran[f]: ſignificante ſcriptura nõ eum fuiſſe conſummate perfecteq̃ virtutis qui potuerit vendere memoriam mortuorum.

¶ Sciãt igitur qui ſepulchra vendũt voluntarie, nec coguntur vt accipiant preciũ, ſed a nolentib⁹ quicq̃ extorquent, mutari nomẽ ſuum: et perire quidam de merito eorũ: cum etiam ille reprehendat occulte, qui inuitus accepit.

Item ex cõcilio Triburienſi.

¶ De eodem.

In eccleſiaſtico[g] nanq̃ libro ſcriptum eſt: Mortuo nõ phibeas gratiã: ſciẽs qm̃ oẽs moriemur. ⁊ itẽ. Oĩa que de terra orta ſunt, in terram cõuertentur. Quid terra terram vendis? memento q terra es, ⁊ in terrã reuerteris. (et ‡ alibi de hoĩe dictum

Queſta eſt. ¶ Caſ⁹ Nereida cõqueſta eſt Greg. de epiſcopo Januario qui pro ſepultura filie ſue ſolidos cẽtũ ab ea exigebat. Grego. ꝟo reſcribẽs ei, dicit q hoc vitiũ de eccleſia ſua remoueret. Unde precipit ſibi ne decetero hãc cupiditatẽ exerceat, ⁊ hoc ꝓbat exẽplo ephrõ, qui ab Abraham pro ſepultura Sare preciũ recipere noluit. Unde ſi paganus ille pro ſepultura nil accipere voluit, multo fortius ſacerdotes nil accipere debẽt. Sponte tñ oblata reſpui nõ debẽt. Iſte Ephron primo accipere noluit. vnde de hoc commendatur. ſed poſtea victus precibus preciũ pro ſepultura accepit. ⁊ de hoc reprehendit in ſequenti ca. et iſte Ephron fuit filius Seor. Renuit, ſcilʒ Ephron. ⁊c. ſʒ ſupra dixerat de filiis Seor in plurali, dicit tamen poſtea in ſingulari de Ephron q ipſe renuit.

a ¶ Seor. Seor fuit pater Ephron, ⁊ ab eo nominati ſunt deſcendentes ab eo propter famam ipſius.

b ¶ Renuit. Primo eñ cõmendatur in hoc ca. poſtea tamen cõuictus precib⁹ ſumpſit quadringentos ſiclos argenti: et inde vituperatur in ſequenti ca.

Poſtq̃. ¶ Caſus. Hierony. docet in hoc cap. q nullus debet vẽdere ſepulturã. ⁊ hoc ꝓbat exemplo Ephron: qui lʒ cogẽte Abraham acceperit aliquid pro ſepultura, poſtea vocatus eſt Ephran. i. imperfectus: cũ primo vocaret Ephron. i. pfect⁹, et hoc in pma parte. In ſecũda dr̃ q de iuſtis fiunt iniuſti qui ꝓ ſepultura ab inuitis aliquid extorquent: cum etiã Ephron de iuſto ſit factus iniuſtus: ⁊ tñ inuitus accepit. Scða ibi: Sciant igitur. Memoriã. i. ſepulturam.

Geñ. xxiij. c

c ¶ Cogẽte. per preces pph̃. ⁊ lʒ cõtractus factus ad clamorem pphte teneat nõ tñ electio vt ex̃ de elec. oſſ⁹. et. lxj. diſtin. miramur. in princip. et viij. q. j. ſi ergo.

d ¶ Pro o. O eſt vltima lr̃a grecoꝝ et a prima. ⁊ deſignat o cõſummationẽ et pfectionẽ. a initiũ et imperfectionem. ⁊ Hebrei ponũt vau ꝓ o in iſta dictiõe ephrõ que ablata eſt ⁊c. ⁊ videt hoc Hieronỹ. velle q ephrõ peccauit. Sed nũquid Abrahã peccauit q̃ coegit ipm vẽdere locũ talem maxime quia loc⁹ ille iam deputat⁹ erat ſepulture. erant eñ ibi ſepulti Adam et Eua. dicit tñ Petr⁹ mã ducator q neuter peccauit. Sʒ q̃re reprehendit hic a Hieronymo? Reſpond. non propter ſuum factum, ſed propter futuros: volens oſtendere q illi peccarent qui tali modo venderent.

O et a quid ſignent.

Eccl. vij. d.

Eccl. xl. b.

Geñ. iij. d.

Eccl. xvij. a

‡ Ob hac parenteſi icludit ſuppoſititiõʒ puto: q̃ in antiqs noſtris exemplarib⁹ nõ habet.

e ¶ Ephron. Id eſt perfectus.

f ¶ Ephran. Id eſt imperfectus.

In eccleſiaſtico. ¶ Caſus. Queſitum fuit in concilio Triburienſi vtrum terra cemiteriata vendi poſſit pro ſepultura? et reſpondetur q non: et hoc probatur duabus authoritatib⁹: vna Salomonis: et alia Dauid: ⁊ vna ratione. ſponte tamen oblata recipi poſſunt. Ratio incipit ibi: Si terram vendis. Quare interdictum ſit. i. interdicatur. vel quare. i. ergo.

g ¶ In eccleſiaſtico. id eſt in eccleſiaſte, ⁊ ille liber eſt

Eccl's. Eccl'ia-ſticus. Salomonis. ⁊ incipit: Uanitas. Eſt alter qui dicit̄ Ecclesiaſticus, qui incipit: Omnis ſapiētia a dño. ⁊ ille liber eſt Jeſu filij Syrach.

a ℭ Si terrā. Sacram vel religioſam. ⁊ dico ꝙ terra ſit ſacra vel religioſa authoritate pontificis: non ex eo ꝙ mortuus infert̄ ad locum: vt extra de religi. domi. ad hoc. Sed ſm legē ſec'ꝰ eſt. nā ſi transfertur corpus ad alium locum, deſinit locus eſſe religioſus: ⁊c. etiaʒ ſi capit̄ ab hoſtibꝰ: vt. ff. de reli. cuʒ in diuerſis. ⁊. l. cū loca. Et no. ꝙ quicquid eſt ſacrū, eſt religioſum: ſed nō cōuertit̄. vbi enim mortuus infertur ſit religioſus, ſʒ non ſacer: vt. ff. de re. di. intātum. §. ſacre. Iteʒ dicitur locꝰ religioſus vbi corpus eo propoſito ponit̄, vt ibi perpetuo remaneat: al's remaneret ꝓphanꝰ: vt. ff. de reli. ſi quis eo aio. et remoueri pōt quā docūꝗ placuerit: vt. C. eo. tit. ſi necdum. Et licet partes hoīs in diuerſis ſepulchris ſepeliant̄, non ideo omnia loca ſiūt religioſa: ſed tantuʒ vbi caput ē ſepultum: vt. ff. eo. cū in diuerſis. Iteʒ nec totꝰ locꝰ deputatꝰ ſepulture ſit religioſus, ſʒ ille in quo corpus eſt humatum: vt. ff. e. l. ii. §. ſepulchrū.

Pſal. xxiij.

Hoc nō ē verum ii tunc eſ ſet ex cōicatꝰ ⁊ ita ſēti Hoſ. et ꝺ ſepul. ſacris. et ibi ꝺ hꝰ ꝑ Ber.

Exhedre hodie dici pūt loci qui peri ſtylij canonicorum aut monachorum. i. clauſtri vulgo capl'a dicunt̄. Uide Bud. in annot. poſtiꝰ ad. l. ſi ſo. ff. ꝺ rio ꝗ de ſeceruit.

et ideo ꝓhibet̄ fieri ſepultura i eccl'ia, qꝛ locꝰ ille ſpecialiter deo dedicatꝰ eſt: cui mors vltra nō dñabit.

Q Uibꝰ pctā. Hec eſt. viij. pars. q. in qua dicit̄ ꝙ nullus debeat ſepeliri in eccl'ia niſi ſit ſanctꝰ niſi in atrio vel in exhedris: ⁊ ponit etiam ꝙ proficiāt mortuis cemiteria ⁊ quāliter, et vbi anime ſunt defunctoꝝ. et hoc probat per viij. authori. Joā. de fan.

eſt. Terrā teris: terrā geris: et in terrā ꝯuerteris: q̄ de terra ſumer(ſ) ⁊ qm̄ mors tibi futura eſt, ⁊ appropinquat, etſi tardat. Recordare qꝛ non hominis eſt terra, ſed (vt pſalmiſta ꝯmemorat) Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius. Si terrā[a] vēdis, inuaſione rei dñice reꝰ teneber(ſ). Grat(ſ) accepiſti a deo gratis da ꝓ eo. Quare interdictū ſit oībus oīno chriſtianis terrā mortuis vendere, et debitā ſepulturam denegare: niſi forte ꝓximi ⁊ amici defuncti propter nomē ⁊ redēptionem anime viri defuncti gratis aliquid dare velint.

Item ex concilio Uarenſi.

ℭ De eodem.

PRecipiendū eſt ſm canonū authoritatem vt de ſepulchris et hoībus ſepeliēdis nihil muneris exigant: niſi forte qui ſepelitur, viuens iuſſerit eccleſie in cuius atrio ſepelitur, aliquid de ſuis rebꝰ tribuere: aut etiaʒ poſt mortē ipſius illi quibꝰ cōmiſſum eſt eius eleemoſynā facere, de rebus illius aliquid ſponte dare voluerint: et tamē nullatenus a preſbyteris eccleſie illiꝰ aliquid exigatur, ſiue ab illis qui locis et villis preſunt.

ℭ Prohibendū eſt etiam ſm maiorū inſtituta vt in eccleſia nullatenus ſepeliantur ſed in atrio, aut i porticu, aut in exhedris[b] eccleſie. Intra eccleſias ꝟo aut prope altare vbi corpus et ſanguis dñi cōficit̄, nullatenus ſepeliantur[c].

Item Auguſtinus.

ℭ A ſacris locis non iuuant̄ poſt mortem quibus peccata non ſunt dimiſſa.

QUibꝰ peccata dimiſſa non ſunt, a ſacris[d] locis poſt mortē adiuuari non poſſunt: quia quos peccata grauiora deprimūt: ſi in ſacris locis ſe ſepeliri faciūt, reſtat vt de ſua preſumptione iudicentur: quia eos ſacra loca non liberāt, ſed de culpa temeritatis accuſant.

Item Gregorius.

ℭ Quibus proſit in eccleſia, ſepultura.

CUm grauia pctā non deprimūt, tūc prodeſt mortuis ſi in eccleſia ſepeliantur[e]: qꝛ eoꝝ proximi quotiens ad eadem ſacra loca veniunt, ſuorūꝗ ſepulturā aſpiciūt, recordantur: ⁊ pro eis dño preces fundunt. nā quos peccata grauia deprimunt, ad maiorē cumulū damnationis potiꝰ q̄ ad ſolutionem eoꝝ corpora in eccleſijs ponuntur.

Item ex conci. Magūcieñ.

ℭ Qui ſepeliant̄ in eccleſia.

NUllus mortuus intra eccleſias ſepeliat̄, niſi epī aut abbates, aut digni pſbyteri vel fideles[f] laici.

Quid ꝟo mortuis proſit iuxta eccleſiam ſepeliri: quid ve

ℭ Caſus. Dicitur in hoc ca. q nō ꝓdeſt decedētibꝰ in mortali delicto ſi i ſacris loc(ſ) ſepeliātur: immo ſi ibi ſe faciant ſepeliri, de ſua preſumptione damnant̄, quia loca ſacra eos non liberāt, ſed temeritas accuſat eos. v. ii. ps

d ℭ A ſacr(ſ) loc(ſ). i. ab orationibꝰ que in eis fiūt. vel ad literam intelligas, qꝛ locus nō ſanctificat hoīem: vt. xl. diſt. non loca.

CUm grauia. ℭ Caſꝰ. Queſitū fuit a Gregorio vtrū ꝓſit mortuis i cemiterio ſepeliri. Et rñdet ꝙ ſic: ſi cū mortali delicto nō deceſſerit: qꝛ proximi eoꝝ ſepulturas aſpicientes, ꝓ eis orant ad dñm. ſi ꝟo cū mortali deceſſerint: potiꝰ obeſt q̄ ꝓdeſt.

e ℭ Sepeliātur. Ecce ratio vna q̄re hoīes potiꝰ ſunt ſepeliēdi apd̄ eccleſias q̄ alibi. Scd̄a ratio, qꝛ ſpecial'r cōmēdant̄ patrociniis ſctōꝝ illoꝝ in quoꝝ noīe dedicata eſt eccl'ia illa: vt. J. e. nō eſtimemꝰ. in fi. Tertia ratio eſt, qꝛ minꝰ ibi vexant̄ a ſpiritibꝰ im-

Sepeliantur corpora i eccl'ijs aut cemiterijs.

Hec ſententia fuit L. et H. iʒ qd̄ ſeq̄t̄ et fuit ſententia B. Iſido. quā H. reprobat.

b ℭ In exhedris. Exhedre dicunt̄ quedā volte q̄ exterius adherent parietibus eccleſie.

c ℭ Sepeliant̄. Si ſint modice perſone: vt. J. e. nullꝰ. mūdis. vnde in cemiterijs dicit̄ eſſe requies defunctorum: vt. xij. q. ii. aurū. lex tamē alia cōſideratione precipit ne corpora in ciuitate ſepelirētur, ne ciuitas corrūperetur fetore: vt. C. de reli. ⁊ ſum. fu. l. mortuorum. et hic arg. ꝙ ibi potius ſepeliēdi ſunt hoīes, vbi eſt maior concurſus populorum, vt in cathedralibꝰ eccleſijs: vt. J. eo. vbicunꝗ.

f NUllus. ℭ Fideles. vocant̄ laici hic fideles a fidei virtute, ita vt faciāt miracula. Alij intel-

PRecipiēdū. ℭ Caſꝰ. Hoc ca. diuidit̄ i duas partes. In prima parte dicitur ꝙ ꝓ ſepultura. i. ꝓ hominibus ſepeliendis clerici nihil exigent niſi in duobus caſibus. ſ. ſi defunctꝰ iuſſit aliquid eccleſie dari, ⁊ niſi viuentes ſponte aliquid obtulerint. In ſecūda parte dicitur ꝙ intra eccleſiam nullus eſt ſepeliendus: ſed in cemiterio, vel etiam in arcubus muri eccleſie. Secunda pars incipit ibi: Prohibendum eſt.

ligunt a fide baptiſmi.ſm hoc intellige.C.de ſa.ſan.ec. l.ij. Uel dic ꝙ oīs Chriſtian⁹ poteſt ſepeliri in eccleſia: ſed non gētilis, vt.j.de conſe.diſt.j.eccleſiam.⁊ hoc intelligas niſi alias in mortali deceſſerit vel impenitens, vel niſi eccleſia interdicta ſit, vel niſi ſint torneamenta rij, quibus ꝓpter terrorē interdicitur eccleſiaſtica ſepultura: extra de tornea.c.j.⁊ ex̄ de rap.ſuper eo.

a ¶ Non eſtiem⁹.

Cas⁹. Hoc capitulū diuidit i q̄tuor partes. In prima parte dicit ꝙ tria bona viuorū ꝓſunt defunctis ſcʒ ſacrificiū, orō, ⁊ eleemoſyna: que defuncti in preſenti vita egerūt vt eis ꝓdeſſent. et q̄ neſcit qui ſint, pro oībus regeneratis generaliter orare debemus. In ſecūda parte dī ꝙ ſpecialius ⁊ cum maiori diligentia oramus pro cōſanguineis nr̄is. In tertia parte dī ꝙ ſeruitiū impēſum corpori defuncti non prodeſt defuncto, ſed eſt ſolatium viuorum: q̄ cum illi qui reſurrectionē nō credūt, hoc faciant: multo forti⁹ nos hoc facere debemus. In quarta parte dī ꝙ ſi defūct⁹ ſepeliat apd̄ eccleſias martyrū ꝓdeſt ei: q̄ patrocinio martyrū cōmendatur. Secūda pars icipit ibi: Diligēti⁹. Tertia ibi: Corpori. Quarta ibi, Qʒ vero.

Adde ꝙ vbiʒ gn̄ale oia cōprehendit i.l.a ꝓcuratore. et ibi bōa gl.cū cōcor.C. māda.

a ¶ Sacrificijs. aut ieiunijs parētum: vt.j.e.c.ale.

b ¶ Q̄ nō diſcernimus.arg.ꝙ rōne dubitatiōis melius eſt totū ⁊ ſupfluuʒ facere, q̄ꝫ nihil facere, vel etiā aliq̄d omittere.ſic.xlij.diſt.quieſcamus.xxiiij.q.iij. corripiant. Item ratione dubitationis fiunt que al's eſſent illicita: vt ex̄ de ſepul.ſacris.extra de vſu.in ciuitate.xj.q.iij.nolite.⁊ ratione dubitationis poſſum vendicare incertā partē vel rem.ff.de rei vendi.q̄ de tota.⁊ nūmos meos nō poſſum vēdicare ſi ſint mixti alijs.ff.de ſolutio.ſi alient.

Dubitatiōis ratione fiūt aliqua.

c ¶ Oibus.j.e.ꝓ obeūtibus.cōtra. Solu.eccleſia pro oibus viuis ſiue bonis ſiue malis poteſt orare generali ſiue ſpeciali oratione: ⁊ ꝓ iudeis ⁊ paganis vt conuertantur: q̄ de nemine eſt deſperandū duʒ eſt in vita iſta: vt.j.de pe.diſ.vij.nemo. ſed pro paganis vel Iudeis mortuis non eſt orādū, nec ꝓ cathecuminis: ſed ꝓ baptizatis mortuis orādū eſt generali oratione: vt hic dicit.⁊.xxiij.q.iiij. ſicut. ⁊ h⁹ ſiue ſint dānati, ſiue nō: dū tamē, hoc non conſtet: ſʒ ſpeciali oratione non eſt orandū ꝓ eis mortuis quos conſtat eſſe dānatos. ſic loquitur illud cap. pro obeuntibus. ſed ꝓ illis q̄ nō ſunt dānati, oratione ſpeciali et gn̄ali oramus licite niſi ſint valde boni: vt.j.e. tempus.

Eccl'ia an poſſit ꝓ oib⁹ orare.

Deh⁹ etiā no.xj.q.iij. ſi quis. eps. et ibi dici. Archi.

po. xviij.

ad eos perueniat Auguſtin⁹ in libro de agenda cura pro mortuis oſtēdit dicēs,

¶ Quare mortui iuxta eccleſiam ſepeliantur.

Non eſtimem⁹ ad mortuos pro quib⁹ curam gerim⁹, peruenire: niſi qd̄ eis ſiue altaris, ſiue orationū, ſiue eleemoſynarū ſacrificijs ᵃ ſolēniter ſupplicamus. Q̄uis em̄ nō pro quibus fiūt, oibus ꝓſint: ſed his tantū ꝓ quibus dum viuunt cooperant vt ꝓſint: ſed q̄ nō diſcernim⁹ ᵇ qui ſint: opʒ ea ꝓ regeneratis oibus ᶜ facere: vt nullus eorūʒ pretermittatur ad quod hec beneficia poſſint ⁊ debeāt peruenire. Meli⁹ em̄ ſupererūt iſta his quib⁹ nec obſunt nec proſunt, q̄ꝫ eis deerūt quib⁹ proſunt. ¶ Diligēti⁹ tn̄ facit hoc quiſq꜄ ꝓ neceſſarijs ſuis, quo pro illo fiat ſimiliter a ſuis. ¶ Corpori autē humano q̄cquid impēditur, non eſt preſidiuʒ ſalutis, ſed humanitatis officiū, ſm effectuʒ quo nemo vnq̄ꝫ carnē ſuā odio habuit. vnde oportet vt quā poteſt ꝓ carne ꝓximi curā gerat: cū ille ᵈ inde receſſerit qui gerebat. Et ſi hec faciūt qui carnis reſurrectionē nō credūt, quāto magis debent facere qui credunt: vt corpori, ſed tamen vt reſurrecturo ᵉ, et in eternitate māſuro, impenſum eiuſmodi officiuʒ ſit etiam quodāmodo eiuſdem fidei teſtimonium. ¶ Qʒ vero quis apud memorias martyrū ſepelit, hoc tm̄ videtur mihi ꝓdeſſe defūcto, vt cōmēdās eū etiā martyrū patrocinio affectus ꝓ illo ſupplicationis augeatur.

¶ contra ᶠ Hierony.

¶ Poſt mortē orōnes viuentiū, mortuis dānat' nō ꝓſunt.

In pſenti ſeculo ſcim⁹ ſiue orōnib⁹ ſiue cōſilijs inuicē poſſe nos adiuuari. cū autē ante tribunal Chriſti venerimus: nec Iob ᵍ, nec Daniel ʰ, nec Noe ⁱ rogare poſſe pro quoq̄ꝫ, ſed vnūquēq꜄ portare onus ſuū. Uerū hoc de impenitentibus accipiendum eſt: de quibus propheta dicit: Non dabit deo placationem ſuam, nec preciuʒ redemptionis aie ſue: et ideo frater non redimet eum, ſed laborabit ᵏ in eternum, ⁊ viuet adhuc in finem. De alijs autem intelligi non poteſt.

Unde Grego. papa Bonifacio archiepiſcopo,

¶ In penitētia defunctis bona proſunt viuentium.

Pro obeuntibus quippe cōſuluiſſe cognoueris, ſi liceat ꝓ eis oblatiōes offerri. ſancta ſic tenet eccl'ia, vt q̄ſq꜄ ꝓ mortuis vere xp̄ianis offerat oblationēs, atq꜄ p̄ſbyterorūʒ faciat memoriā. ⁊ q̄ꝫuis peccatis oēs ſubiaceam⁹, cōgruit vt ſacerdos pro mortuis catholicis memoriā faciat et intercedat: nō tn̄ ꝓ ipſis ˡ (q̄ꝫuis chriſtiani fuerint) tale q̄d agere licebit. Idem.

d ¶ Cum ille. ſcʒ ſpiritus.

e ¶ Ut reſurrecturo. Niſi em̄ q̄s reſurrecturos ſperaret ⁊c. eſt ergo hoc ſignum ꝙ credamus futurā reſurrectioneʒ: vt.j. e.habent.

Supfluū videret ⁊ vanum orare ꝓ mortuis ꝫʒL.

f ¶ Ecōtra.ɔtra id qd̄ dicit ꝙ poſſumus orare ꝓ mortuis. Io.

⁊ hoc cōtinetur ſub iſto ⁊c. ſm Lau.

g ¶ In pſenti. Iob.i.cōiugati.

h ¶ Daniel.i.virgines vl' ɔtinētes.

cuius fuit iſta glo.

i ¶ Noe.i.rectores eccleſiarum. ⁊ hoc intellige ſi deceſſerint in mortali.ſic.xxv.diſ.q̄lis.

k ¶ Sed laborabit.i.puniet eternaliter.

¶ Pro obeūtib⁹

Cas⁹. Bonifaci⁹ archieps q̄ſiuit a Greg. ſi liceat ſpecial'r ꝓ defunctis celebrare diuina, ⁊ oblationes offerre. Et rn̄det ꝙ ꝓ catholicis lʒ: pro impijs autē ſpecial'r hoc fieri non liceat.

l ¶ Pro impijs. Sʒ nunq̄d eccleſia orabit ꝓ illis quos cōſtat deceſſiſſe in mortali? Uidet ꝙ ſic: quia eis viuis cōicauit: ergo et mortuis: vt.xxiiij.q.ij.ſane. argu.contra.

Orādū ne eſt ꝓ his q̄ in mortali pctō deceſſerunt.

¶ Anime mortuoꝝ quatuor modis ſoluuntur.

Anime[a] defunctorum quatuor modis ſoluũtur, aut oblationibꝰ ſacerdotũ, aut precibꝰ ſctõꝝ, aut charoꝝ eleemoſynis, aut ieiunio cognatoꝝ. ¶ Curatio ꝓ funeris, cõditio ſepulture, pompa exeqaꝝ, magis ſũt viuorũ ſolatia, q̃ ſubſidia mortuoꝝ. Si aliq̇d prodeſt impio ſepultura precioſa: oberit pio vilis aut nulla. Nõ ideo tamẽ contẽnẽda aut abiiciẽda ſunt corpora defunctorũ, maximeq̃ iuſtorũ. vbi illud etiã ſalubriter diſcit, quãta poſſit eſſe remuneratio ꝓ eleemoſynis q̃s viuẽtibꝰ ꝛ ſentiẽtibus exhibemus: ſi neq̃ hoc apud deũ perit quod exanimis[b] hominuꝫ mẽbris officij diligentia perſoluitur.

Item Aug. in Enchiridio.

¶ Ante die iudicij ſacrificiis ꝛ eleemoſynis mortui iuuant.

Tempus quod iter hominis mortẽ ꝛ vltimã reſurrectionẽ interpoſitũ eſt animas[c] abditis[d] receptaculis cõtinet ſicut queq̃ digna eſt vel requie vel erũna ꝓ eo quod ſortita eſt in carne, duꝫ viueret. ¶ Neq̃ negandũ eſt defunctorũ aĩas pietate ſuorum viuentiũ releuari cũ pro illis ſacrificiũ mediatoris offertur, vel eleemoſyne fiũt in eccleſia. ſed hec eis proſunt q̇ cũ viuerẽt (hec ſibi vt poſtea poſſent prodeſſe, meruerunt. ¶ Eſt etem̃ quidã viuẽdi modus nec tã bonus vt nõ requirat iſta poſt mortẽ: nec tã malus vt ei iſta poſt mortem nõ proſint. eſt vero talis in bono vt hec non requirat: ꝛ eſt rurſus talis ĩ malo vt nec his valeat cũ hec vita trãſierit, adiuuari. quocirca om̃e hic meritũ comparatur quo poſſit poſt vitã releuari quiſpiã vel grauari. ¶ Et poſt pauca. Cũ ſacrificia altaris, ſiue quarũcũq̃ eleemoſynaꝝ pro baptizatis[e] oĩbus offerunt: ꝓ valde bonis grãrũ actiões ſũt: ꝓ nõ valde malis ꝓpitiatiões[f] ſũt: ꝓ valde[g] malis etſi nulla ſũt adiumẽta mortuoꝝ, tñ viuorũ conſolationes ſunt. quibus autẽ proſunt, aut ad hoc proſunt, vt ſit plena remiſſio aut certe vt tolerabilior fiat ipſa damnatio.

tra. xxj. q. õ. iij. cyprianus. Rñ. ſi euidens eſt aliquẽ deceſſiſſe in mortali, vt cum quis ſuſpendit ſe vel precipitat, aut alio modo ſe interficit, pro illo nõ eſt orandum, vt. xxiij. q. v. placuit. ꝛ. q. õ. viij. quicũq̃ clericus. ſecus ſi eſt dubium. vnde ſi aliquis occiſus eſt in ebrietate, nõ oratur pro illo: vt extra de reliq̃. audiuimꝰ. et. xxiij. q. v. placuit.

Anime. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit̃ ꝙ quatuor ꝓſunt defunctis. ſcꝫ oblatio ſacerdotũ, p̃ces ſanctoꝝ, amicoꝝ eleemoſyne, ꝛ ieiunia cognatorũ. In ſecunda parte dr̃ ꝙ illa obſequia que fiunt circa corpus mortui, magis ſũt ſolatia viuorũ, q̃ defunctorum ſubſidia: non tñ ideo corpora defunctorum ꝛ maxime iuſtoꝝ ſunt abiicienda. iſtud tamẽ ſeruitiũ qđ corpori ĩpendit, apud deũ nõ pit. m̃lto magis eleemoſyna quaꝫ viuentibus ꝛ ſentientibꝰ facimus, apud deuꝫ perire non debet.

a ¶ Anime. Hoc ca. eſt quaſi pars illiꝰ, nõ eſtimemꝰ.

b ¶ Exanimis. i. exanimatis. i. mortuis. ꝛ eſt hic arg. ꝙ magis meretur hõ impendẽdo aliquid viuis q̃ mortuis. Unde patꝫ ꝙ ſicut ieiuniũ alicuius liberat mortuum: multo potius alterius ieiunium prodeſt viuo, quod cõcedo ſi ille eſt vicine coniunctus illi: vt dixi. lxxxij. diſtinct. presbyter in glo. et ita.

Ieiunium plꝰ ꝓdeſt viuis q̃ defũctis.

Tempus. ¶ Caſus. Licet Beñ. diuiſerit hoc ca. in duas partes, ego tñ Barth. B. hoc cap. diuido in quatuor partes. In p̃ma parte dr̃ ꝙ inter mortem hominis ꝛ iudiciũ futurũ, aĩe morantur in locis nobis occultis, prout queq̃ digna eſt requie vel erũna. In ſcđa parte dr̃ ꝙ beneficia viuoꝝ ꝓſunt defunctis q̇ in preſenti vita egerũt vt ſibi ꝓdeſſent. In tertia parte dicit ꝙ hec beneficia nõ ꝓſunt ſumme bonis, vel ſũme malis, ſed mediocriter bonis, ꝛ mediocriter malis. In q̃rta parte dicitur ꝙ ꝓ ſumme bonis fiũt gratiarũ actiones, ſed pro nõ valde malis propitiationes: ſed valde malis beneficia nõ proſunt, ſed ſunt ꝯſolationes viuorũ: ſed in mediocriter bonis operantur plenã remiſſionẽ, in mediocriter vero malis mitiorẽ dãnationẽ. Secũda pars incipit ibi, neq̃ negãdum eſt. Tertia ibi, eſt enim. Quarta ibi, et poſt pauca.

c ¶ Animas. nõ ſumme bonas. nã tales credo ſtatim ad celos volare, iuxta illud, Gaudent in celis anime ſanctorum. xxv. diſtinc. ſanctorum.

d ¶ Abditis. i. locis bonis occultis. Ex his verbis videtur ꝙ Auguſtinus dubitabat q̇ anime defunctoꝝ recedant, cũ infernus ſit ſub terra, ꝛ celum ſit ſupra: vt. xxiij. q. iiij. hec autem.

e ¶ Pro baptizatiſ. Tantũ ꝓſunt orationes cuilibet ſi fiant generaliter ꝓ oĩbus, ſicut ſi fierẽt ſpãliter ꝓ quolibet: vt. j. đ ꝯſe. di. v. nõ mediocriter.

f ¶ Propitiationes. i. vt deus propitius ſit eis.

g ¶ Pro valde. H̃ Augu. diſtinguit quatuor gña hominũ, ſcꝫ valde bonos, et valde malos, mediocrit̃ bonos: ꝛ mediocriter malos. pro valde bonis nõ eſt orandũ. iniuriam em̃ facit martyri qui orat pro martyre, vt ex de cele. miſſ. cũ marthe. §. vlti. Itẽ nec valde malis ꝓſunt, ſed mediocriter bonis ꝓſunt vt citius liberẽtur ab igne purgatorij. mediocriter malis proſunt ad hoc vt minꝰ puniant, nũq̃ tñ liberabunt: ꝛ ſm̃ hoc etiã patꝫ ꝙ oratione ſpeciali oramꝰ ꝓ illis qui deceſſerunt in mortali, dummodo non ſint ſumme mali: licet arg. cõtra. ē. e. ꝓ obeũtibus. Sꝫ pone ꝙ aliquis dat eleemoſynã ꝓ eo qui deceſſit in mortali peccato, qui eſt mediocriter malus. eleemoſyne vel orationes ꝓſunt talibus ad mitiorem penã: vt hic dicit: ergo aliq̃ntulũ de pena ſublatũ eſt. Ponamus ꝙ centeſima pars pene ſit ſublata per vnã eleemoſynã. ſi ergo dẽtur centũ eleemoſyne: tota pena erit remiſſa. ergo iſte liberabit: quod hic negatur. Ad hoc dico ꝙ ſi prima eleemoſyna tollit centeſimam partem pene, ſecũda eleemoſyna etiã tollit tantã penam, ſed nõ tantam in q̃titate, ſed tantã in ꝓportione, et ſic ſemꝑ aliq̇d remanet de pena: ꝛ ſic ſoluo illud qđ obiicit de indulgentiis. ꝙ ſi ꝓpter oblationem vnius denarij tollit quarta ps pctõꝝ mortaliũ vl' venialiũ, ꝓ oblatione ſcđi denarij tollit tm̃ in ꝓportione, nõ tm̃ in q̃titate et ſemꝑ aliq̇d remanet, lꝫ oẽ argentum effunderetur.

Hoim genera q̃tuor ſunt.

Hoc vult dicere prima eleemoſyna tollit cẽteſimã totius pene. ſecũda non totiꝰ cẽteſimã, ſed reſiduũ. et ſic de aliis. et ſic ẽt intelligit qđ ifra dr̃. arc.

¶ De obſeruatione. ¶ hec eſt .ix. pars .q. in qua conti‑
netur quod in ſequenti ca. declaratur. Jo. de fan.
¶ Caſus. Dictum eſt .ſ. ꝙ ſacrificia vel eleemoſyne et
hmōi fiunt pro mortuis. ſed qꝛ hec obſeruant circa di‑
uerſos dies: ideo vnde ſumpſit initiuȝ talis obſeruatio
mur a dn̄o. In ſecunda parte dicit Cyprianus ꝙ deus
multotiens ſibi reuelauit vt inter homines predicaret
mortuos nō eſſe lugendos: qꝛ nō amittunt, ſed premit
tuntur in patriam vite ad inſtar proficiſcentiū ꝛ naui‑
gantium. Secunda pars incipit ibi: Idem nobis. Effi‑

videam⁹: ꝛ ꝑpter
ix. ps. hoc inducit ſeq. c.
Q Uia. ¶ Caſus. Queſi‑
tum fuit ab Amb.
vnde ſumpſit ini‑
tiū obſeruatio ter
tij. vij. ꝛ. xxx. ꝛ. xl.
diei i officijs mor‑
tuoꝝ. Et rn̄det ꝙ
a veteri teſtamen
to: ꝛ hoc ꝓbat au‑
thoritate Geneſis
ꝛ Deutero. Nā fi‑
lij Jacob ſeruaue
runt eū aromatib⁹
cōditū in Egypto
xl. dieb⁹: et cū por
tarent eū ſepelien
Ge.l. dū in ſpelunca du
plici, luxerūt eum
ſeptez dieb⁹. Silr̄
legit ꝙ filij iſrael
luxerūt Moyſem
xxx. dieb⁹. De ini‑
tio tertij diei nō di
cit aliqd in hoc. c.
a ¶ Lectio. Scȝ
Deut. Geneſis. l. ca.
xxxiiij ¶ Lugere. ¶ hic
c. incipit .x. pars .q.
in qua ꝓbat p. iiij.
ca. ꝙ nō debemus
plāgere mortuos
ex diffidentia tan‑
q̄ non debeant re
x. ps. ſurgere. Jo.
¶ Caſus. Supra
facta eſt mētio de
luctu, ꝛ ideo ponit
hic Gratian⁹ qua
liter ſit lugēdū et
ꝙ lugere nimiū ex
deſperatiōe futu‑
re reſurrectionis
nō licet, ſed intui‑
tu pietatꝭ licet: vt
j. e. habent.
Q Uam prepo
ſterū. ¶ Caſus. Hoc cap. diui
ditur in duas par
tes. In prima par
te oſtēdit ꝙ ſicut
ſerui rebelles a do‑
minis ſuis non re‑
munerāt: ſic nos
celeſtib⁹ premijs
nō honoramur: cū
quotidie dicam⁹:
Fiat voluntas tua ſicut in celo ꝛ in terra: ꝛ tamen do‑
lentes et inuiti de hoc ſeculo recedimus quando voca‑

De obſeruatione aūt tertij, ſeptimi, triceſimi, vel quadrageſimi diei queritur vnde exordium ſumpſerit. Ambroſi⁹ in libro de obitu Theodoſij imperatoris dicit.

¶ Quare certi dies i mortuorum cōmemoratiōe ſeruent.

Q Uia alij tertiū diē, alij triceſimū, alij ſeptimū, alij q̄drageſimū obſuare cōſueuerūt i officijs mortuorū: qd doceat lectio[a] ꝯſiderem⁹. Defuncto inqt Jacob ꝑcepit Joſeph pueris ſuis ſepultoribus vt ſepelirēt eū. ꝛ ſepelierūt ſepultores iſrl̄: ꝛ cōpleti ſunt xl. dies. ſic em̄ dinūerabāt dies ſepłture. ꝛ luxit eū iſrl̄. vij. dieb⁹. hec ergo ſeq̄nda ſolēnitas eſt quā ꝑſcribit lectio. ſic etiā i Deuteronomio ſcriptū eſt: qꝛ planxerūt filij iſrl̄ moyſem. xxx. dies: ꝛ ꝯſummati ſūt dies luct⁹. vtraq̄ ergo obſeruatio hȝ authoritatē q̄ neceſſariū pietatis implet officiū.

Lugere aūt ꝛ triſtari tā pro noſtra q̄ꝫ ꝑ alioꝝ morte Cyprianus prohibet dicens.

¶ Nec ꝑ noſtra nec ꝑ alioꝝ morte triſtari debemus.

Q Uā prepoſterū eſt q̄ꝫq̄ꝫ puerſum, vt cū dei voluntatē fieri poſtulemus[b]: qn̄ euocat nos de⁹ et accerſit de hoc mūdo, nō ſtati volūtatis ei⁹ ip̄ſo paream⁹. obnitimur ꝛ reluctamur: ꝛ peruicacium more ſuoꝝ ad ꝯſpectū dn̄i cū triſtitia et merore ꝑducimur exeūtes iſtinc neceſſitatꝭ vinculo, nō volūtatꝭ obſeq̄o: ꝛ volumus ab eo ꝑmijs celeſtib⁹ honorari, ad quē venim⁹ inuiti[c].

¶ Idem, Nobis q̄ȝ ipſis nimis ꝛ extremis q̄tiēs reuelatū eſt, q̄ꝫ frequēter atq̄ꝫ manifeſte de dei dignatiōe preceptū eſt vt cōteſtarer aſſidue, vt publice ꝑdicarē fratres nō eſſe lugēdos accerſiōe dn̄ica de ſcl̄o liberatos: cū ſciamus nō amitti, ſȝ premitti recedētes: precedere, vt ꝓficiſcētes et nauigantes ſolent.

Itē Joan. Chryſoſto. in epiſtola ad Hebreos.

¶ Ex puſillanimitate mortuos lugere contingit.

U Bicūq̄ꝫ[d] ſepeliamur: dn̄i eſt terra ꝛ plenitudo ei⁹: ſꝫm ꝙ opȝ fieri efficiat. lugere aūt ꝛ deplorare ꝛ lamētari eos q̄ ab hac vita d̄cedūt, ex puſillanimitate contingit.

Hoc aūt ex deſperatione future reſurrectionis intelligit. Unde et apl̄s non ſimplr̄ ait: Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib⁹, vt nō ꝯtriſtemini: ſȝ addidit, ſicut et ceteri q̄ ſpem nō habēt. Pietatis nāq̄ꝫ affectu ꝛ hūanitatis intuitu mortuos lugere nō ꝓhibemur: ſicut nōnullos ſanctorū aliorū exequijs pias lachrymas impendiſſe legimus.

Hinc etiā Anaſtaſius papa.

¶ Qui ſpem future reſurrectionis habēt de mortuis triſtari non debent.

H Abēt forſitan illi inſtā lōgi doloris excuſationem, q̄ vitā alterā neſciūt[e]: q̄ de hoc ſeculo ad melius eſſe tranſitū non confidunt. Nos aūt qui hoc credimus ꝛ docemus, triſtari nimiū de obeuntibus non debemus: ne quod apud alios pietatꝭ tenet ſpeciem, hoc magis nobis in cul‑

ciatur, id eſt debi‑
tum officiū funerꝭ
impleatur.
b ¶ Poſtulem⁹.
cum dicimus, fiat
volūtas tua. et eſt
arg. ꝙ opere id cō
plere debem⁹ qđ
voce ꝓteſtamur.
di. xxiij. pſalmiſta
c ¶ Inuiti. Sic.
xxiij. q. v. ad fidē.
et ſic eſt arg. ꝙ nō
debem⁹ ꝯſequi cō
modū ex eo qđ in‑
uiti facim⁹: vt. ff.
ad trebel. ſi patro
ni. §. ij. ſic. xvij. q.
iiij. ſunt qui opes.
vij. q. j. ſciendū.
d U Bicūq̄ꝫ. li‑
bera fortu Pſal.
na mors eſt: capit xxiij.
oia tell⁹ Que ge‑
nuit: celo tegitur
qui nō hȝ vrnam.
Ar. ꝫ. Mollius oſ
ſa cubant manib⁹
tumulata ſuoꝝ.
¶ Hoc aūt. ¶ Ca
ſus. Nunc ſoluit j. theſ.
Gratia. dicēs non iiij. c.
eſſe lugēdū ex de‑
ſperatione future
reſurrectionis: et
hoc probat autho
ritate Pauli: ſed
propter pietatē lu
gere non prohibe‑
mur, ſicut multos
ſctōs legim⁹ feciſ‑
ſe. ꝛ ad hoc iducit
duo ſequētia ca.
H Abēt. ¶ Ca
ſus. Nō eſt
mirum ſi pagani
lugēt mortuos ſu
os, qꝛ excuſationē
habēt, cum de a‑
lia vita non confi‑
dāt. Sed nos chri
ſtiani nimiū cōtri‑
ſtari de obeunti‑
bus nō debemus,
ne quodammodo
diffidere videa‑
mur: et hoc ꝓbat
exēplo apl̄i dicen‑
tis: Nolum⁹ vos
ignorare ꝛc. Apl̄s
alios: id eſt laicos aut idiotas.
e ¶ Neſciunt, Id eſt non credunt.

pa ſit.nam diffidentie quodã modo genus eſt,ↄtra hoc qđ quiſq; predicat,querere iuſti tiã amãs,dicente aplõ. Nolumus vos ignorare de dormiẽ tibus , vt nõ ↄtriſtemini ſicut et ceteri qui ſpem nõ habent.

Item ex cõci. Toletano.iij.

¶ De eodem.

Qui diuina vocatiõe ab hac vita recedũt,cum pſalmis tantũmõ et pſallẽtiũ vocib⁹ debẽt ad ſepulchrũ deferri.ſufficiat aũt qđ in ſpe reſurrectionis xpianoꝝ corporibus famulatus diuinoꝝ impẽditur canticorũ. Prohibet et nos apl's ſctũs lugere defunctos,dicens: De dormientibus aũt nolumus vos cõtriſtari ſicut ⁊ ceteri q̇ ſpem non habent . Et dñs nõ fleuit Lazarũ mortuũ,ſed ad hui⁹ vite erũnas plorauit reſuſcitãdũ. Si aũt poteſt hoc eps oĩbus chriſtianis prohibere,nõ moretur agere. Religioſis[a] autẽ oino aliter fieri nõ debere cẽſemus.ſic enim chriſtianoruз per omnem mũdum humari oportet corpora defunctoꝝ.

De mortuis autem queritur vtrum ſciant[b] ea que a viuis geruntur. Eſaias ex perſona populi afflicti ait: Abraham pater noſter neſciuit[c].

Auguſtinus quoq; in lib. de agenda cura pro mortuis illud idem teſtatur dicens.

¶ Mortui ex ſe neſciũt quid hic a viuis geratur.

Atẽdũ eſt neſcire q̇dẽ mortuos q̇d hic agaꝛ dũ hic agiꝛ:poſtea ỽo audire ab eis q̇ hinc ad eos moriẽdo pergũt:nõ quidẽ oĩa,ſed que ſinunꝛ etiã iſti meminiſſe:et q̃ illos quibus hec indicantur, oportet audire. poſſunt et ab angelis q̇ rebus q̃ hic agũtur preſto ſunt,audire aliq̇d mortui,qđ nunc quemq; illoꝝ audire debere iudicat cui cũcta ſubiecta ſũt. Multi quoq; ad viuos aliquos ex mortuis venire credunt[d]:ſicut ecõtrario Paulum ex viuis in paradiſum raptum eſſe diuina ſcriptura teſtatur.

De his autem qui in patibulis ſuſpendũtur,queriꝛ an iuxta eccleſias ſint ſepeliendi?

De quibus etiã in Maguntineñ.conci.ita ſtatutum eſt.

¶ Nõ eſt denegãda cõio his qui in patibulis ſuſpẽdũtur.

Queſitũ eſt ab aliquib⁹ fratrib⁹ de his q̇ in patibulis[e] ſuſpẽdunꝛ ꝓ ſuis ſcelerib⁹ poſt ↄfeſſione deo peractã , vtrũ cadauera eorũ ad eccl'ias deferenda ſint,⁊ oblationes ꝓ eis offerẽde,⁊ miſſe celebrãde an nõ? Quib⁹ rñdemus:ſi de oĩb⁹ pctis ſuis purã ↄfeſſionẽ agẽtib⁹,et digne penitẽtib⁹ cõio in fine ſm precepta canonũ dãda eſt:cur canones cõionem vł ſepulturã eis interdicũt q̇ pro pctis ſuis penã extremã pſoluũt,⁊ cõfitentur vel cõfiteri deſiderãt? Scriptum eſt enim: Nõ iudicat deus bis in idipſum.

¶ Palea.

Fures et latrones ſi in furãdo aut depredando occidanꝛ , viſum eſt q̇ pro eis nõ eſt orandũ:ſed ſi cõprehenſi aut vulnerati pbr̃o aut diacono cõfeſſi fuerint,cõfeſſionem eis non negamus.

¶ De eodem.

Si fur aut latro captus fuerit,et abſq; occiſiõe põt cõprehẽdi,⁊ tñ interficiꝛ (qꝛ ad imaginẽ dei creati,⁊ baptizati ſunt noie eius)interfectores eoꝝ.xl.dieb⁹ penitẽtie ſubiaceant:intrent in eccleſiã veſte induti:ab eſcis ⁊ potib⁹ interdicti ſint:a thoro et gladio et equitatu abſtineant:in tertia et quinta feria ⁊ ſabbato aliquo genere leguminũ et olerũ , pomis et paruis piſci-

---

Qui diuina. ¶ Caſ⁹ Que ſitũ fuit in concilio Tole. vtrum mortui ſepeliẽdi ſunt cũ pſalmodia ⁊ luctu. Et rñdet q̇ cũ pſalmodĩs ſic : et lugere nõ debem⁹ qđ probaꝛ authoritate apl'i dicẽtis De dormiẽtib⁹ autem ⁊c. et hoc quilibet eps parochianis ſuis ꝓhibeat religioſis tamẽ h⁹ ſpecialiter prohibetur. j.theſ. iiij.c.

a ¶ Religioſis. illi enĩ magis tenentur abſtinere ab hmõi q̃ laici.

¶ De mortuis.

¶ Hec eſt.xj.ps.q. ſm Jo.de fan. vbi.s.

¶ Caſ⁹ Facit G. quandã incidentẽ queſtionem vtruз defuncti ſciãt que in mũdo geruntꝛ a viuis.⁊ rñ.q̇ nõ:⁊ hoc ꝓbat authoritate Eſaie.

b ¶ Sciant. Mali neſciunt niſi qđ eis ſcire ꝑmittiꝛ. Siřr nec boni qui adhuc ſũt in igne purgatorio: qꝛ ad huc nõ fruunꝛ viſione dei: vt.j.e.fatendũ. ſed boni q̇ fruunꝛ viſione dei ſciunt q̇d agaꝛ hic iuxta illud Greg. Quid eſt quod ne ſciant qui videntẽ oĩa vidẽt. ¶ Et alij dicũt q̇ boni dicũtur ſcire oĩa q̃ ſunt eis neceſſaria.

c ¶ Neſciuit. q̇a nondũ erat hoſtia oblata per quam aperta fuit ianua paradiſi : vt ex̃ de bap. maiores. Jo.

Atendum. ¶ Caſ⁹ Que ſitum eſt ab Aug. vtrũ mortui ſciãt quid in hoc mũdo agatur a viuis? et reſpondet q̇ non, donec aliq̇d agiꝛ hic,ſed poſtea per mortuos qui vadunt ad eos/ſciũt nõ oĩa,ſed q̃ illi ꝑmittunꝛ audire/⁊ que iſtos recordari licet:aut per angelos q̇ preſentes ſunt rebus que in mũdo agunꝛ, aut per ipos qui q̃nq; ad nos venire creduntur/ſicut ecõtrario Paulus viuus dr eſſe rapt⁹ in paradiſum. ij.Co. xij.a. xij.ps

Joã. xj.e. ¶ Dicũt quidam q̇ aie imediate vident in ſpeculo trinitatis ſicut ãgeli, vnde Beda ſup Lucã euãgelio: hõ quidã erat diues ⁊c. vbi dr iuſti q̇ vidẽt claritatẽ, nihil eſt i creatura qđ videre non poſſint ſub. ſcз q̃rũ ꝑmittiꝛ diuina potẽtia ſm Jo. de hoc ſatis no. ar.j. p̃. p̃.ca.

d ¶ Credunt. Et male:qꝛ ſunt phãtaſmata : vt.xxvj. q.v.epiſcopi.

¶ De his autem.

¶ Hec ẽ.xij.pars q.ſm Jo.de fan.

¶ Caſus. Queriꝛ an hoĩes qui ſuſpendũtur in patibulis ſint ſepeliendi in cemiterio? et rñdetur q̇ ſic,ſi ipſi penituerint.

Queſituз eſt. ¶ Caſ⁹ Quidam queſiuerunt in cõcilio Maguntineñ. vtrũ corpora illoꝝ qui in patibulis ſuſpendũtur, ſint ad eccleſias deferenda,et diuina pro eis ſint celebrãda? Et rñ. q̇ ſic:ſi digne penituerint:qꝛ ſicut cõmunio ſacroꝝ eis in fine nõ denegatur, ita cõio corporis Chriſti vel ſepultura eis denegari nõ dз:qꝛ ſcriptũ eſt: Nõ iudicabit de⁹ bis i idip̃з. Naſi. ſз aliã literã.

e ¶ In patibulis. Licite ergo ſepeliunꝛ ſuſpenſi ⁊ cõcremati:dũmodo hoc fiat authoritate ꝑncipis : vt ff.de cadaueri.l.ij et non eſt contra. xxiij.q.v. placuit. Queri conſueuit, quare libereꝛ ille qui fugit ad eccleſiã/⁊ nõ ille q̇ recipit corpus xp̃i,cuз corpus xp̃i maius ſit oĩbus: vt de cõſe.diſtinc.ij.nihil? Rñ.qꝛ corpus xp̃i Sepeliri pñt ſuſpẽſi. Eccl'ia ⁊ nõ corpus xp̃i ꝓtegit malefactoꝝ m.

eſt cibus aie ⁊ nõ corporis: ergo alam liberat ⁊ non corpus. Uel dic ꝙ priuilegiũ eccl'ie eſt: ⁊ nõ debet trahi ad cõſequẽtiã: ꝭ vt.i.xvij.q.iiij.ſicut.nec aliqd priuilegiuz trahẽdũ eſt ad ꝯſequẽtiã.vij.q.i.petiſti.⁊.xvi.q.i.hic.

e ¶ Poſſideri.ſi.eſt.iij.q.i.§.patet.vnde hereticus nõ põt petere reſtitutionẽ aliquoꝝ,qꝛ nihil propriũ poteſt poſſidere: vt.s.diſt.viij.quo iure.⁊.xxiij.q.vij.c.i.et.ij. nec laicus põt repetere decimas,qꝛ eas nõ põt poſſidere/vt ex̄ de preſcrip.cauſam. Ad hoc em̄ vt qs poſſit aliquid repetere,requirit vt fuerit in poſſeſſiõe iuris vl' facti: vt ex̄ de reſtitu.ſpoli.ex parte,vnde nõ ſufficit ꝓbare ſpoliationez niſi probauerit ꝙ poſſederit: vt ex̄ ꝺ offi.deleg.cõſultationib⁹.vnde patz ꝙ quilibet ſpoliatus habet reſtitutiõis beneficiũ.ex̄ de appel.ſignificauerũt.⁊ ex̄ ꝺ reſti.ſpol.olĩ. Inuenio tamẽ ꝙ qs poteſt petere reſtitutionem,q̃ de iure poſſidere non põt.nã petitur reſtitutio cõſanguinee cum qua de iure qs nõ põt commiſceri vt ex̄ de reſti.ſpo.literas. Itẽ ſeru⁹ petit reſtitutionẽ rerum dñi abſentis quas de iure non põt poſſidere: vt C.ſi ꝑ vim vl' alio modo.l.i.ſiſr vxor põt petere res auiro ſibi datas ſi ſpoliata eſt: quaꝝ rerum dominiũ non põt hr̄e.ff.de vi et vi ar.l.i.§.deiicit. Item habens plura ſtipendia petit reſtitutionẽ alicuius: cuz tñ de iure nõ poſſit illud poſſidere cũ aliis: vt ex̄ de ꝑben.referẽte.Jo. Ego credo ſaluo meliori cõſilio ꝙ laicus ſpoliatus decimis poteſt petere reſtitutionem,cum latro reſtituatur: vt ex̄ de reſtitu.ſpo.in literis. cum laici quotidie poſſideãt ꝭ decimas ex tolerantia prelatorum.ſecus in heretico/cũ ſit excõicatus: vt ex̄ de here.excõicamus.⁊ decre.illa cauſam,dicit detinere/et non poſſidere.

ꝭ Ad idẽ ex̄ de ꝑni.ſane. verũtñ qui tali fugitiuo deferret bñ faceret: ſꝫ ñ eſt ſtatutũ ſꝫ Ui.Sꝫ tu defẽdas ꝙ talis ẽ ꝑ eccleſiã defẽdẽdus: qꝛ corpi xp̄i aliq̃ res ãte poni nõ dꝫ.i.q.i ca.multi.xcv.di.ecce.de ꝯſec.diſti.v.nihil. Archi.

Clerici an poſſint ſua repetere.

Mat.xix.c.

Lu.xviij.d.

Mat.x.c.

Mat.v.f.

Reſtitutionẽ q̃n̄ꝙ petit q̃ poſſidere nequit.

Laic⁹ pt decimas petere q̃b⁹ ſpoliat⁹ eſt.

Defa ctõ: qd dic vt no.xvi.q.vij.c.i.Arc.

¶ Anonici cuiuſdã.ꝭ Caſus. Supra in prima cauſa clerici introducunt litigantes de ſpũalibus. Nunc aũt ſubnectit Gra.hãc.xiiij.cauſaz,in qua introducunt litigantes de tẽporalib⁹,oſtendẽs qualiter clericis liceat repetere ſua,et an domeſtici teſtes ſint admittendi vl' aſſumẽdi. Addit etiã de vſuris,⁊ de turpi queſtu clericis interdicto,⁊ vtrum eleemoſyne fieri poſſint de male acquiſitis.et vt hec oĩa facilĩ⁹ pateant,ꝓponit thema,de quo ſex elicit queſtiones.

a ¶ Sua repetere. Oẽs clerici qui habent ꝓpriũ vel hr̄e poſſunt/poſſunt repetere ſua.ſi nõ habẽt ꝓpriũ,nõ poſſunt: ſed bona eccl'ie ſue repetere poſſunt ſi ſũt prelati: vel ſi prelati nõ ſũt,de mãdato ſupioris poſſunt ea repetere: vt.xvi.q.i.monachi.ij. Item oĩes clerici poſſũt agere pro miſerabilibus pſonis de mãdato ſupioris: vt lxxxvi.diſ.ꝯuenit.

Q Uod autez.ꝭ Caſ⁹.Hic intitulatur prima queſtio,qua queritur an clericis liceat repetere ſua: et certum eſt ꝙ omnes renũciauerũt propriis,et cũ nihil habeant,ſua repetere non poſſunt,nomine tñ eccleſie ſue de mandato ſui ſuperioris experiri poſſunt/et eſſe in iudicio: vt.xvi.q.i.monachi. Clerici vero ſeculares ⁊ oẽs q̃ non renunciauerũt ꝓpriis,ſua repetere poſſunt: qꝛ neqꝫ lege neqꝫ canone prohibent. Et procedit hoc ordine Gra.in hac queſtione. Primo probat quiqꝫ authoritatibus ꝙ clericis ſua repetere nõ licet.et hoc duab⁹ dñi,⁊ alia ap'li,quarta Greg.quinta Carthagineñ.cõci.tandem allegatis rñdet duplicem adhibẽdo ſolutionem.⁊ ita omnia plana ſunt vſqꝫ ad §.quia ergo.

b ¶ Perfectus. Id eſt ſine mortali peccato/⁊ ſine veniali.nam curam propriorum nõ poſſumus habere ſine peccato: vt.xxv.diſt.qualis.

culis cũ mediocri ceruiſia viciſſim vtantur ⁊ tẽperate. Si aũt a veridicis cõprobatur teſtibus ꝙ ſine odii meditatione ſe ſuaqꝫ liberando,diaboli membra interfecerint,⁊ pariter peniteant: penitẽtiam pro homicidio eis nõ iniũgimus,niſi ipſi voluerint aliquid humanitatꝭ facere. At ſi preſbyter eſt,non deponatur: cũctis tamẽ diebus vite ſue penitentiam agat.

¶ Cauſa.xiiii.

Canonici cuiuſdaz eccl'ie q̃ſtionẽ mouent de prediis: teſteſqꝫ ex fratrib⁹ ſuis producũt: negociatoribus pecuniam crediderũt,vt ex eorũ mercibus emolumenta acciperent.

Hic primum queritur an liceat eis ſua[a] repetere? Scdõ an illi teſtes ſint audiendi? Tertio,an illꝭ ſit vſuras exigere? Quarto,an liceat clericis vel laicis a quolibet vſuras expetere? Quinto,an eleemoſyne de vſuris fieri poſſint? Sexto,an vſurarii penitentiam agere valeãt,niſi qd male acceperunt,reſtituant?

¶ Queſtio.i.

Quod autem ſua repetere nõ poſſint facile videꝭ ꝓbari. Ait em̄ dñs in euangelio. Si vis perfectus[b] eſſe,vade et vẽde oĩa que habes,⁊ da pauperibus. Qꝛ ergo iſti iter perfectionis arripiũt,non licet eis ſua habere.multo ergo min⁹ licet eis repetere: qꝛ nõ dꝫ repeti quod poſſideri[c] nõ licet.

Item. Si qs voluerit tibi tunicam tollere,⁊ in iudicio tecum contendere: dimitte ei et pallium. Item ap'lus in ep'la ad Corinthios. Secularia igitur iudicia ſi habueritis[d]: oĩno peccatum eſt in vobis.

Item Gregorius exponens Oĩa mihi licent,ſed ego ſub nulli⁹[e] redigar poteſtate: inquit. Cum mens cõcepta deſideria ſequitur: ſeruire rebus conuincitur,quarũ amore ſuperatur.

Item ex concilio Carthaginenſi quarto.

¶ Pro rebus trãſitoriis ep̄s prouocatus non litiget.

Epiſcopus nec ꝓuocatus[f] ꝓ reb⁹ trãſitoriis

d ¶ Habueritis. Iniurioſe: ita vt ſcandelizemini propter hoc.

e ¶ Sub nullius.i.ſub rei tẽporalis poteſtate nolo redigi intantum vt aliquem offendam: iuxta illud. Et mihi res/non me rebus ſubmittere conor: vt extra de verbo.ſignifi.intelligentia.

f Epiſcopus. ¶ Prouocatus.i.in iudiciũ vocatus.debet em̄ per aliũ litigare: vt no.v.q.iij.ca.vl.⁊ ſi mala eſt cã eccl'ie,nõ dꝫ eã fouere,ſicut nec tutor pu-